

Ljudska

PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1924 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO».

PREDSEDNIK TITO V RAZGOVORU Z AMERISKIM NOVINARJEM

Realni vidiki naše zunanje politike

ki se opirajo na načela naše neodvisnosti in aktivne koeksistence v naših stikih z drugimi deželami

Beograd, 26. maja (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je 23. maja v enournem razgovoru z direktorjem pariškega urada agencije »United Press« Wilburom Landreyem odgovoril na več njegovih vprašanj. Prvo vprašanje g. Landreya se je nanašalo na spremembe, se je nanašalo na spremembe, nastale v Sovjetski zvezi po Stalinovi smrti, zlasti pa po zadnjem kongresu KPSZ. Zanimal se je, ali so te spremembe samo taktične, ali pa odkritosrčne in trajnega pomena.

Pomen preokreta v SZ

To je vprašanje, je odgovoril predsednik Tito, ki mi ga dostikrat zastavlja in ki skoraj nima razlike v mojih odgovorih, da je namreč to velik zgodovinski preokret, da je to razvoj v smeri, ki bo vsekakor velikanskega pomena za pomiritev na svetu, za ohranitev miru in mednarodnega sodelovanja. Seveda bodo spremembe v Sovjetski zvezi enako velikega pomena tudi za nadaljnji razvoj v tej deželi in v drugih vzhodnih deželah.

»Po mojem mnenju, je nadaljeval predsednik Tito, je na zunanje-političnem torišču zdaj tu največja sedanja smer glede stikov med malimi in velikimi državami, glede neumešavanja v notranje zadeve drugih itd.

K temu bi lahko pripomnili, da je glede na dosedanj razvoj v Sovjetski zvezi in njegove že dosežene velike pozitivne uspehe absolutno napačno in nemogoče videti v tem manever, kar takih stvari nihče ne uporablja za manevra. Tu gre za velika vprašanja, med njimi tudi za teoretično vprašanje nadaljnega razvoja, za vprašanje možnosti, da lahko gredo različne države v socializem po različnih poteh itd. To so potemtakem tudi notranje spremembe, opustitev stalinskega sistema v Sovjetski zvezi in v drugih vzhodnih deželah. O vsem tem pa ne moremo govoriti kot o nekakšnih malenkostnih zadevah.

Stiki z ZSSR in druge vzhodne dežele

G. Landrey je potem zastavil drugo vprašanje, ali mislite tedaj, da je možno in zaželeno, da bi tudi ostale vzhodnoevropske dežele dosegle enako stopnjo neodvisnosti od SZ, kakor jo je dosegla Jugoslavija?

Predsednik Tito je odgovoril: Lahko bi vam odgovoril, da velja beogradska deklaracija ne samo za Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo, marveč tudi za ostale dežele. Razvoj v Sovjetski zvezi, ki je zdaj očiten in otipljiv, je prišel enako do izraza tudi v vzhodnih deželah, ki dokaj samostojno in nemoteno razpravljajo tudi o popravljanju raznih napak v minulosti in o drugem.

Vprašanje: Da predidemo za trenutek na drug predmet: Kaj upate doseči med svojim bližnjim obiskom v Moskvi oziroma v Sovjetski zvezi in kakšne sodeve pričakujete od njega - večje prijateljstvo ali morda povečanje gospodarske pomoči?

Pred potovanjem v Moskvo

Odgovor: V Sovjetsko zvezo odpotujem na povabilo sovjetske vlade. Ni še predvideno, o katerih problemih bomo govorili, kar še ni programa vprašanj, ki jih bomo obravnavali. Razume pa se, da bomo tam obravnavali probleme iz naših medsebojnih stikov in da bomo govorili o nadaljnjem razvoju teh stikov. Govorili bomo tudi o nekaterih trenutnih manjšega pomena, ker je njih odstranitev vse tisto, kar

VREMENSKA NAPOVED

za nedeljo, dne 27. maja: Pretežno jasno. Čez dan nekoliko povečana oblačnost. Nočne temperature med 6 in 11, v primerju 15, dnevne do 25 stopinj C.

STANJE VREMENA

Obsežno področje visokega zraka, nega pritiska zalema ves Atlantik in se razšča deloma nad Evropo. Nad Pirenejskim polotokom pa se zadržuje v višinah jedro hladnega zraka, ki pa se ne pomika bistveno proti vzhodu.

ovira pravilno in normalno prijateljsko sodelovanje. Govorili bomo tudi o mednarodnih problemih, o katerih bomo razpravljali v enakem smislu, kakor smo razpravljali v Franciji - kako bi ohranili mir in kaj je treba storiti v prihodnje glede njegove okrepitve. Kar se tiče naših med-

Bodoči odnosi z Vzhodom

Vprašanje: Ali nameravate predložiti sovjetskim voditeljem kakše posebne predloge o ukrepih, ki bi izboljšali jugoslovansko-sovjetske stike, ali nameravate skleniti v Moskvi kakše sporazume?

Odgovor: O sklenitvi kakšnega sporazuma za zdaj ni še nič v načrtu.

Vprašanje: Kakšno obliko bodo dobili po vašem mnenju stiki med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo v daljnji perspektivi?

Odgovor: Na zunanje-političnem torišču se bo sodelovanje za ohranitev miru in mednarodnega sodelovanja na vseh področjih sploh ter za aktivno koeksistenco med narodi nadaljevalo. Kar se tiče naših stikov, pa bodo to stiki med enakopravnimi državami in s tem, ker imamo isti cilj socialistične izgradnje, je na tem torišču potrebna medsebojna pomoč. Razume se tudi to, da tisti, ki ima več, laže tudi pomaga drugemu. To je odvisno od njegove volje.

Vprašanje: Ali se smnete zdaj vrniti na vprašanje, da-li pričakujete v zvezi s tem obiskom povečanje sovjetske pomoči Jugoslaviji?

Odgovor: Naš cilj ni, da bi zdaj zaprosili za kako večjo pomoč. Sovjetska pomoč Jugoslaviji je izražena v obliki kreditov, v obliki dajanja velikih vsot z

Vprašanje koeksistence

Odgovor: Jaz razlikujem pasivno in aktivno koeksistenco. Pasivna koeksistenco namreč samo pomeni, da živimo drug poleg drugega, da sploh ne skrbimo za izboljšanje stikov, za to, da sodelujemo itd. V pasivni koeksistenci drugi trpi, dokler ne izbruhne nekaj, kar lahko rodi hude posledice. Aktivna koeksistenco pa pomeni nenehno odkrivanje poti in načine za boljše medsebojno razumevanje, razgovorjati se, obravnavati probleme po mirni poti in s mirnimi sredstvi, ne da bi dopustili, da se nakopiči nekaj, kar lahko povzroči v prihodnje zaostretonosov. To je aktivna koeksistenco med državami ne glede na njihov notranji sistem. Aktivna koeksistenco izključuje sleherni poskus, da bi obravnavali probleme z oboroženimi sredstvi. Pasivna koeksistenco pa ne izključuje tudi oborožene intervencije, to je zmerom začasna, provizorična rešitev.

Predsednik Tito prihodnji teden v Sovjetski zvezi

Beograd, 26. maja (Tanjug) Predsednik republike Tito bo dne 2. junija prisel v Sovjetsko zvezo na uradni obisk. Med tritedenskim bivanjem v Sovjetski zvezi bo razen Moskve obiskal tudi več drugih mest in si ogledal razne znanstvene in kulturne ustanove in industrijske objekte ter se seznanil z njihovim delom. Med obiskom je v načrtu tudi več razgovorov med jugoslovanskimi in sovjetskimi voditelji.

S predsednikom Titom in njegove soprogo bodo potovali v Sovjetsko zvezo podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popovič, član Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorovič, predsednik Izvršnega sveta LR Hrvatske Jakov Blažević in drugi.

Kredit namesto pomoči

Vprašanje: Če dovolite, bi se povrnil na vprašanje pomoči. Rekli ste, da menite, da je pomoč v obliki posojil koristnejša od tako imenovane brezplačne, prostovoljne pomoči. Rekli ste, da bi se takšen način pomoči v obliki posojil razvijal tudi v zahodnih deželah. Ali mi lahko poveste, v čem je razlika, kako bi primerjali to pomoč, ki jo daje Sovjetska zveza, z zahodno pomočjo?

Odgovor: Nam v prihodnje bolj ustreza takina oblika

sebojnih stikov, je konec koncev važno, da v razgovorih, ki jih bomo imeli, jasno določimo, kakšni naj bodo ti stiki v prihodnje. Biti mora jasno, da mi nadaljujemo neodvisno zunanjo in notranjo politiko, čeprav od nas tudi nihče ne zahteva nič drugega.

Stiki z Zahodom

Odgovor: Mislim, da se naši stiki z zahodnimi deželami ne bodo prav nič spremenili. Načelo naše zunanje politike je namreč sodelovanje z vsemi državami, ki to žele, na enakopravni podlagi. Seveda bi želeli, da se ti stiki nikakor ne bi poslabšali, marveč da bi se izboljšali, da bi bilo tudi zahodnim deželam enako jasno naše neodvisno stališče in da pri tem ne bi pričakovali, da bi mogli mi takšno svoje stališče v prihodnje spremeniti.

Vprašanje: Ali bi hoteli povedati nekaj o pojmu aktivne koeksistence, ki je napravil name precej globok vtis, ko ste ga uporabili?

ZKJ in KPSZ

Odgovor: Stiki med Zvezo komunistov Jugoslavije in KPSZ ne bodo prekoračili okvira naše splošne težnje in načela sodelovanja z vsemi naprednimi gibanji in strankami. Ti stiki bodo sloneli na tej bazi kot pomožno sredstvo za izboljšanje prijateljskih stikov med našima dvema deželama. Drugače povedano, pomagali nam bodo, da bomo razne morebitne nesporazume lažje obravnavali in da ne bodo povzročili med državami kakih težav. Ti stiki bodo tudi koristili izmenjavi izkušenj med eno in drugo stranjo na gospodarskem in drugem področju.

Vprašanje: Ali v tem primeru predvidevate kako združevanje, kako povezovanje v obliki, kakor je bil Kominform?

Odgovor: Jaz menim, da je upostavitve takšnega organizma nepotrebna. Doslej je namreč pokazalo, da so ti organizmi običajno dosegli stopnjo, na kateri so postajali ovira za nadaljnji pravilni razvoj. Ti organizmi niso povezani s stvarnostjo in tudi niso na tekočem, ne spremljajo poteka razvoja in sploh vseh specifičnih pogojev v vsaki deželi posebej. To se tiče tudi nedavno razpuščenega Kominforma, enako pa se tiče tudi Socialistične internacionale.

Zakaj ne brezplačna pomoč

Odgovor: Mi smo že dajali pobude. Doslej smo bolj želeli, da bi nam dajali brezplačno pomoč, zdaj pa se je pokazalo, da ta pomoč odpade in za prihodnje leto bomo bržčas storili tako, ker ne želimo dobiti brezplačne pomoči, marveč nekako enakopravno sodelovati, brž ko je to možno. Tako bomo tudi dosegli, da nekateri ljudje ne bodo mogli izkoriščati dosedanjih stikov in pomoči za svoje špekulacije in zelo žaljivo način, ki nam ni prijeten.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

pomoči, da sklepamo dogovore, posojila in drugo na dvostranski podlagi. Toda to ne pomeni, da kritiziramo tisto, kar je bilo. Jaz mislim na bodoče dogovore, prej pa so bile naše gospodarske razmere tako slabe, da smo morali sprejemati takšno brezplačno oziroma prostovoljno pomoč. Bila nam je potrebna.

To stvar bi rad še pojasnil. Kadar imamo dogovore o posojilih in drugem na enakopravni podlagi, smo lahko prepričani, da bomo dobili določeno vrednost o določenem roku. Mi lahko potemtakem planiramo. Pri prostovoljni pomoči pa nikoli ne moremo planirati. In to nas zelo ovira. Vzemimo za primer sedanjo ameriško pomoč, ki je bila predvidena na 55 milijonov dolarjev. Senat pa jo je zmanjšal na polovico. Nas to zelo ovira v planiranju in nam povzroča težave.

Vprašanje: Vam se torej zdi koristnejše, da bi slonela pomoč Zahoda, n. pr. od Amerike, na podlagi dolgoročnih posojil?

Odgovor: To se razume, kajti to bi nam jamčilo za dolgoročno sodelovanje in tem pogledu.

Vprašanje: Ali ste že storili kaj odločilnega, kar se tiče takšne ameriške pomoči, ali pa samo tako razmišljate?

Zakaj ne brezplačna pomoč

Odgovor: Mi smo že dajali pobude. Doslej smo bolj želeli, da bi nam dajali brezplačno pomoč, zdaj pa se je pokazalo, da ta pomoč odpade in za prihodnje leto bomo bržčas storili tako, ker ne želimo dobiti brezplačne pomoči, marveč nekako enakopravno sodelovati, brž ko je to možno. Tako bomo tudi dosegli, da nekateri ljudje ne bodo mogli izkoriščati dosedanjih stikov in pomoči za svoje špekulacije in zelo žaljivo način, ki nam ni prijeten.

Vprašanje: Kdo pa je to?

Odgovor: To ni težko uganiti. O tem piše tisk in se vprašuje: »Zakaj podpiramo te komuniste?« in podobno. To so sicer

(Nadaljevanje na 3. strani)

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Čestitke predsednika Tita ob obletnici neodvisnosti Afganistana

Beograd, 26. maja (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal afganistanskemu kralju Mohamedu Zahiru čestitke ob obletnici razglasitve neodvisnosti Afganistana.

Nadaljnji ugodni razvoj trgovinske menjave blaga med našo državo in Italijo

Beograd, 26. maja (Tanjug). V Beogradu je bil danes podpisan protokol o delu jugoslovansko-italijanske komisije za trgovinsko menjavo blaga med našo deželo in Italijo. Razgovori so trajali 20 dni in so v komisiji razpravljali o trgovini na podlagi sporazuma, ki je bil sklenjen lani v marcu. Komisija je ugotovila, da poteka menjava blaga zelo zadovoljivo. Doseženo je bilo tudi soglasje o liberalizaciji menjave nekaterih proizvodov. Razen tega so ugotovili, da omogoča sedanji sporazum nadaljnje razširjenje trgovinske menjave blaga, ki se je lani v primerjavi z 1954. podvojila.

Protokol o delu jugoslovansko-italijanske komisije sta podpisala veleposlanik v našem državnem sekretariatu za zunanje zadeve Ljuba Radanović ter pooblaščen minister v italijanskem zunanjem ministrstvu g. Dino Secco-Suardo.

Podpisu so prisostvovali veleposlanik Stane Pavlič, odpravnik poslov italijanskega veleposlanstva v Beogradu g. Alessandro Farace in drugi.

Vodja jugoslovanske delegacije Ljuba Radanović je novinarjem izjavil, da je komisija presodila, da je dosedanja menjava obrodila lepe sadove in da so se vsi instrumenti, podpisani lani v marcu, pokazali za stvarne in prikladne za nadaljnje razširjanje menjave. Poudaril je, da med obema delegacijama ni prišlo do nobenih težav in da so vse delo opravili v prijateljskem vzdušju in v vzdušju popolnega medsebojnega razumevanja. »Prepričan sem se,« je dejal, »da ima razvoj gospodarskih stikov med Italijo in Jugoslavijo izredno široke in ugodne perspektive in da smo na najboljše poti, da bomo tudi v prihodnjem obdobju vse te možnosti še bolj izkoristili v prid obeh strani. V tem vidim ne samo obojestransko gospodarsko korist, temveč tudi višjo in širšo korist za mednarodno sodelovanje na splošnem torišču mednarodnih stikov.

Pooblaščen minister v italijanskem zunanjem ministrstvu g. Secco-Suardo je izjavil, da je bila s protokolom o delu komisije dana nova spodbuda v gospodarskem sodelovanju med Jugoslavijo in Italijo. Člani komisije so izgladili težave, ki so se doslej pojavljale v menjavi. Tudi g. Secco-Suardo je poudaril, da so razgovori potekali v vzdušju popolnega razumevanja, pri čemer je pripomnil, da smatra za posebno pomemben tisti del protokola, ki se nanaša na trgovino z lesom. Poudaril je tudi, da je zelo koristna zamisel o ustanovitvi jugoslovansko-italijanske komisije strokovnjakov, ki se bodo ukvarjali s konkretnimi vprašanji trgovinske menjave blaga.

slavijo izredno široke in ugodne perspektive in da smo na najboljše poti, da bomo tudi v prihodnjem obdobju vse te možnosti še bolj izkoristili v prid obeh strani. V tem vidim ne samo obojestransko gospodarsko korist, temveč tudi višjo in širšo korist za mednarodno sodelovanje na splošnem torišču mednarodnih stikov.

Pooblaščen minister v italijanskem zunanjem ministrstvu g. Secco-Suardo je izjavil, da je bila s protokolom o delu komisije dana nova spodbuda v gospodarskem sodelovanju med Jugoslavijo in Italijo. Člani komisije so izgladili težave, ki so se doslej pojavljale v menjavi. Tudi g. Secco-Suardo je poudaril, da so razgovori potekali v vzdušju popolnega razumevanja, pri čemer je pripomnil, da smatra za posebno pomemben tisti del protokola, ki se nanaša na trgovino z lesom. Poudaril je tudi, da je zelo koristna zamisel o ustanovitvi jugoslovansko-italijanske komisije strokovnjakov, ki se bodo ukvarjali s konkretnimi vprašanji trgovinske menjave blaga.

Diplomati pri predsedniku republike

Beograd, 26. maja (Tanjug). Predsednik republike je sprejel danes egiptovskega veleposlanika v Beogradu Huseina Ruzdžija, ki je prišel za sprejem. Predsednik republike se je z njim zadržal v razgovoru. Potem je predsednik republike sprejel še našega novega izrednega poslanca v Albaniji Arso Milatovića, ki bo v kratkem odpotoval na svoje novo službeno mesto.

Inž. Marijan Tepina odpira razstavo.

NAJPOMEMNEJŠA IN NAJVEČJA STANOVANJSKA RAZSTAVA

Razen gostov iz tujine in delegatov iz vse države so se otvoritve udeležili Boris Kraigher, dr. Marijan Breclj, Viktor Avbelj, dr. Marijan Dermastia in inž. Marjan Tepina

Kot uvod v prvo splošno jugoslovansko posvetovanje o stanovanjski graditvi oziroma četrti skupščino Stalne konferenčne mest in mestnih občin FLRJ so včeraj ob navzočnosti številnih domačih in tujih gostov odprli v prostorih nove Gradbene palače na Titovi cesti v Ljubljani veliko razstavo »Stanovanje za naše razmere«, takoj zatem pa še komercialni del te razstave na Gospodarskem razstavišču.

Na to doslej najpomembnejšo in po vsebini največjo stanovanjsko razstavo, katere dokumentarni del bodo pozneje prenesli v vsa večja jugoslovanska mesta, so se zbrali delegati iz vse države. Otvoritvene slovesnosti so se udeležili predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher, član Zveznega izvršnega sveta in državni sekretar za blagovni promet dr. Marijan Breclj, predsednik gospodarskega odbora Izvršnega sveta LRS Viktor Avbelj, predsednik Stalne konferenčne mest in predsednik OLO Ljubljana dr. Marijan Dermastia, ter številni drugi predstavniki ljudske oblasti ter družbenih in gospodarskih organizacij. Od inozemskih gostov, ki so prišli na letno skupščino Stalne konferenčne mest, so bili ob otvoritvi navzoči generalni sekretar Mednarodne federacije občin Nikolai Arhema

na sedanje sposobnosti naše proizvodnje in na njen najbližji razvoj. Sledeč sklepom IV. plenuma SZDLJ in upoštevajoč realne osnove za reševanje stanovanjskega vprašanja naj razstava razjasni, vskladi in priporoča tista pojmovanja o ekonomiki, tehniki in kulturi stanovanja, ki bi bila sposobna usmeriti vse napore, da damo našemu človeku stanovanje, ki ustreza našim pogojem, možnostim in sposobnostim - skratka stanovanje za naše razmere. Potem, ko je bil sestavljen osnutek vsebinskih tez razstave, so pobudniki povabili k sodelovanju družbene organizacije, ustanove in zavode ter posamezne strokovnjake. Same osnovne teze so bile vse čas predmet mnogih diskusij, rezultati teh diskusij pa so prikazani na razstavi v obliki zelo strnjениh osnovnih tez z grafično dokumentacijo. Te je tisti del razstave, ki bo poslej potoval po večjih jugoslovanskih središčih, medtem ko bodo drugi razstavne predmete v vsaki republiky prispevale tamošnje strokovne organizacije, kakor so to storile organizacije LRS.

Pred zbranimi delegati in gosti je spregovoril sekretar za urbanizem, stanovanjsko graditev in komunalne zadeve inž. Marjan Tepina. V uvodu je omenil, da ima razstava namen pokazati tisto, kar ustreza našim objektivnim pogojem in je realno glede

(Nadaljevanje na 2. strani)

OB OTVORITVI RAZSTAVE »STANOVANJE ZA NAŠE RAZMERE«

Industrializacija rešuje stanovanjsko vprašanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

V poučno propagandni del razstave so bili sprejeti le predmeti tekoče proizvodnje oziroma predmeti, ki so v razvojni fazi, pa so deležni priznanja strokovnjakov tako glede oblike, kakor glede kvalitete. Vsakdo, ki skuša odgovorjati na vprašanja stanovanjske graditve, ne sme pozabiti, da se konec koncev ta vprašanja rešujejo na terenu industrijske proizvodnje. Zato je treba neprestano skrbeti za njen razvoj in na smotnost potrošnje. Stanovanjsko vprašanje je povzročila industrializacija po vsem svetu, ne samo pri nas in le industrializacija ga lahko rešuje. Tej nalogi se morajo prilagoditi naša mnenja o stanovanjski ekonomiki, tehniki in kulturi.

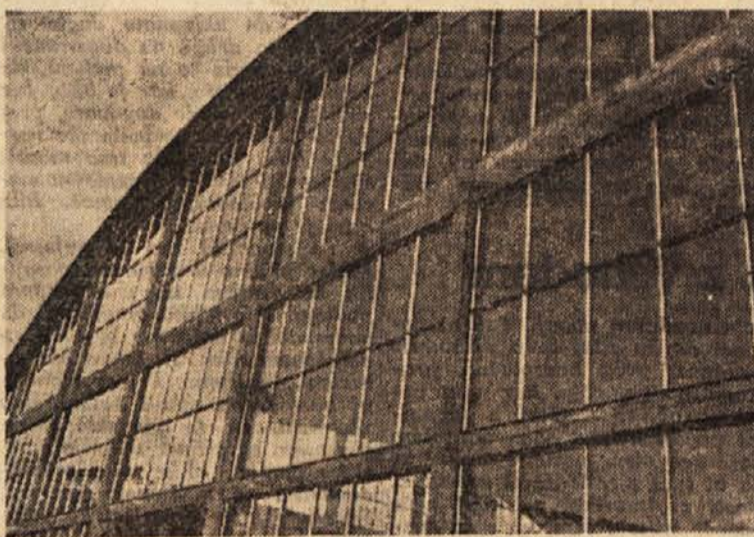
Uspešna graditev stanovanj zahteva določeno disciplino projektantov, investitorjev in stanovalcev oziroma podrejanje metodam industrijske proizvodnje, pri čemer je zlasti velika in odgovorna vloga projektantov. Seveda pa tudi ne smemo pozabljati, da administrativno uvedena tipizacija v manj razviti proizvodnji lahko tudi škoduje uspešnemu razvoju. Več gradbenih podjetij se že skuša specializirati za montažo stanovanjskih zgradb, vendar še povsod prevladujejo bolj obrtniške kakor industrijske delovne metode. Zal se posvečajo predvsem enostanovanjski hiši, ki je za množično stanovanjsko graditev še sama po sebi neekonomična. Važna pa je tudi kontinuiteta proizvodnje. Zato je treba hkrati odpraviti vse motnje administrativne prirode, med katere spada na prvo mesto nekontinuirano kreditiranje oz. finansiranje. Pri tem si ne smemo preveč obetati od novih gradbenih materialov. Le izkoriščanje industrijskih odpadkov v proizvodnji gradbenega materiala nam lahko dá nov gradbeni material.

Tov. Tepina se je nadalje dotaknil poglavja o arhitekturi sta-

novanja in stanovanjske zgradbe, ki terja tudi disciplino v izbiranju dimenzij stanovanja. Kakor je neodgovorna zabloda izbiranje prevelikega stanovanja, je tudi velika zabloda iskanje nekega stanovanjskega minima. O vsem tem so se vodilni jugoslovanski strokovnjaki sporazumeli v diskusiji ob pripravah za razstavo. Razmišljanja so prav tako vodila na širše področje urbanizma. Naši urbanistični načrti se morajo lotiti obravnave tistih enot, ki jih organizira naša socialistična praksa, se pravi predvsem komune. S to prakso nimajo nič skupnega pojmi, kakor so center, predmestje, delavska kolonija itd. Odpravljati moramo razlike med mestom in deželo, med mestom in predmestjem, med centrom in periferijo. Na področju stanovanjske ekonomike pa je v diskusiji prišla do izraza misel, naj bi se načela družbenega upravljanja stanovanj razširila tudi na področje stanovanjske graditve, pri čemer je treba poudariti važnost stanovanjskih združenj tako za razširitev družbenega upravljanja in reševanje urbanističnih problemov, kakor za večjo udeležbo lastnih sredstev državljanov v stanovanjski graditvi.

Po otvoritvi so si delegati in gostje ogledali razstavo, ki zavzema prtljaj in dve nadstropji nove palače. Razen zgodovinskega razvoja stanovanjske tehnike in kulture lahko obiskovalci spozna sodobno tehniko graditve, sodobno arhitekturo, predvsem pa, kako si predstavljamo stanovanje za naše razmere. Obiskovalce gotovo najbolj zanima prikaz projektov vrstnih hiš, ki so bili nagrajeni v zveznem natečaju 1956. Več takih stanovanj lahko vidimo z vso opremo. Oba zavoda za napredek gospodinjstva v Ljubljani in Zagrebu prikazujeta praktično ureditve kuhinje in njeno sodobno opremo z vsem tistim, kar gospodinjstvo olajša delo. Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij LRS je

pripravil modele sodobnega načina graditve, raznih lahkih gradbenih elementov, sodobnih stropnih konstrukcij iz votle opeke, montažne tehnike it. Obsežno gradivo prikazuje tudi Zavod za stanovanjsko graditev v Ljubljani, zlasti kar se tiče povprečnega stanovanjskega standarda, načina finansiranja, gradbenih stroškov in možnosti zmanjšanja teh stroškov. Na razstavi sodelujejo tudi urbanistični zavodi v Ljubljani, Beogradu, Zagrebu in Sarajevu, kakor tudi društva arhitektov iz vseh naših republik.

Hkrati z delom razstave »Stanovanje za naše razmere« so na Gospodarskem razstavišču odprli tudi novo moderno halo, katere stekleno steno prikazuje slika

POSVETOVANJE O ORGANIZACIJI PROIZVODNJE NA KMETIJSKIH POSESTVIH

Nov plačni sistem v kmetijstvu vpliva na povečanje storilnosti dela

Bel manastir, 26. maja (Tanjug). V Belem manastiru se je začelo danes posvetovanje o organizaciji proizvodnje in sistemu nagrajevanja v kmetijstvu. Udeležili so se ga razen direktorjev kmetijskih posestev in predstavnikov sindikata kmetijskih delavcev iz vse države ter republiknih komisij za plače tudi član Zveznega izvršnega sveta Slavko Komar, sekretar Zveznega izvršnega sveta za delo in delovne odnose Frane Popit in več članov republiknih izvršnih svetov.

O organizaciji proizvodnje in uveljavljanju novega načina nagrajevanja delavcev na kmetijskih posestvih je govoril predsednik Zveze kmetijsko-gozdarske zbornice Jugoslavije Ivan Buković. Govorec o izkušnjah kmetijskega posestva Jasenice na Belju je Buković poudaril, da bomo začeli kmalu uveljavljati novo organizacijo proizvodnje na vseh velikih kmetijskih posestvih, vzporedno s tem pa bomo tudi revidirali dosedanj sistem nagrajevanja delavcev. Pripomnil je, da je treba novo organizacijo dela in proizvodnje, kakor tudi nov plačni sistem na kmetijskih posestvih, vskladiti s splošnim gospodarskim razvojem dežele in družbenimi odnosi.

STORILNOST POVEČANA ZA 400%

Da bi dosegli takšen dohodek v poljedelstvu in živinoreji, kakršnega so dosegli na kmetijskem posestvu Jasenice na Belju, bi morali po Bukovičevem mnenju preusmeriti proizvodnjo na eno izmed teh panog in v celoti mehanizirati delo, v zvezi s tem pa uveljaviti tudi nov način nagrajevanja delavcev. Celotna poljedelska proizvodnja na Jasenici je podrejena proizvodnji mesa in mleka. Namesto 30 raznih kmetijskih pridelkov jih prideluje to posestvo zdaj samo 6, in sicer v glavnem za potrebe živinske kreme. Poljedelska dela so na tem posestvu povsem mehanizirana, tako da porabijo za pridelek metrskega stota pšenice 4,4 efektivne delovne ure, kar je mnogo manj kakor prejšnja leta. Buković je dalje poudaril, da so dosegli na tem posestvu v pridelovanju ječmena (kakih 30 stotov na hektar) malone svetovno raven, kar bo kmalu vplivalo tudi na pridelovanje pšenice. Brutto-produkt je na Jasenici 50% večji kakor lani, dobiček pa je istočasno narasel od 2 milijona na 35 milijonov letno. Lani je ostvaril delavec 450.000 dinarjev, letos pa vsak delavec povprečno 2 milijona. Storilnost je torej narasla za 400%. Hkrati pa se je število delavcev zmanjšalo od 180 na 84. Tudi proizvodni stroški so se znatno zmanjšali. To posestvo prodaja zdaj meso od 160 do 170 din, vtem ko je na drugih kmetijskih posestvih še dražje.

Na koncu je Buković poudaril, da imajo na posestvu Jasenice vzlic tako veliki proizvodnji kakor je sedanja možnost, da jo malone podvoje, če bi v bližnji prihodnosti dosegli dve žetvi. Za to pa bo potrebno, da bodo znali delavci bolje ravnati s stroji in da jim bodo znanstvene usta-

Finansiranje ljudskih odborov, ki niso sprejeli družbenega plana

V Narodni banki izjavljajo, da bodo okrajne in občinske ljudske odbore, ki niso sprejeli družbenega plana in proračuna za 1956, junija finansirali na isti način, kot je bilo to predpisano z odlokom o začasnem finansiranju v prvem tromesečju. Šele po sprejemu družbenih planov bo prišlo do razdelitve dohodkov ljudskih odborov. Če nekateri odbori ne bi krili svojih izdatkov, bodo lahko zaprosili za kratkoročni kredit.

Na svojem petkovem zasedanju je centralni delavski svet Zvezarne Jesenice razpravljaj in sklepal o letošnjem družbenem planu podjetja. Uvodoma so podale poročila komisije delavskega sveta za proizvodnost dela, za vzdrževanje, in finančna ekonomska komisija, ki so razčlenile poglavne postavke družbenega plana. To nedvomno pomeni korak naprej v metodi dela delavskega sveta. Komisije so omogočile, da je delavski svet lahko bolje proučil problematiko podjetja. Se laže pa bi člani delavskega sveta razpravljali o problematiki, če bi pismena poročila komisij prešli poprej tudi v roke, da bi jih lahko proučili. V razpravi na seji so na vprašanja, pripombe in predloge članov delavskega sveta odgovarjali vodilni in odgovorni uslužbeni.

Vrednost bruto produkta Zvezarne se bo letos povečala od lanskih 23.218 milijard na 24.946 milijard din. Gotova proizvodnja se bo povečala v primerjavi z

lanskoletno za 1,2%, število delavcev pa za 2,1%. Značilen bo premik na boljše kvaliteto in asortiman izdelkov.

Dokaj konkretna razprava na seji delavskega sveta se je sukala predvsem okrog surovin, ostajanja nekaterih vrst blaga, ki ne gre več zlahka v denar, okrog delitve dobička za plače in sklada za samostojno razpolaganje.

Tovarniška kontrola ugotavlja, da ima koks, ki ga dobivajo, celo do 12% vlage, medtem ko bi je smel imeti le 5%. Železna ruda vsebuje 2 do 3% manj železa, kot ga železarna plačuje. Ta problem bodo skušali rešiti na bližnjem sestanku zastopnikov jeseniške Zvezarne, koksarne Lukavac in ljubijškega rudnika. Apnenec dovaža železarna od daleč, zato nastajajo veliki prevozniki stroški. Apnenec so torej začeli iskati v bližini Jesenic. Geološka raziskovanja so ugotovila ležišča apnenca vrh Možaklje, vendar bi izkoriščanje tega nahajališča terjalo nesorazmerno velika investicijska sredstva. Toda če bi Zvezarna uspelo zadovoljivo rešiti problem koks, železne rude in apnenca, bi prihranila okrog 243

milijonov din. Težave so tudi neustrezno kvaliteto premoga, valjev, cinkovega klorida in količinami cinka.

Spriču sprejemljene strukture investicij grede v zadnjem času bolj s težavo v denar nekateri artikli Zvezarne (debela trgovska metrska pločevina, gole elektrode, črna bodeča žica, luščeno jeklo, žičniki, katerih zaloga je narasla na okrog 2300 ton). Komisija za družbeni plan je predlagala, naj prodajni oddelek išče nove odjemalce, hkrati pa je treba proučiti kalkulacije in ugotoviti, če bi ne bilo več eventualno znižati cene nekaterih artiklov.

Letos bo Zvezarna nadaljevala investicijska dela predvsem na objektih, ki so že v gradnji (obrat tanke pločevine v zvezi s pocinkovalnico in lužilnico, predelovalni obrati in topilnica).

Nekaj razprave, v kateri je bilo slišati različna stališča, je bilo okrog popusta, ki ga nudi Zvezarna graditeljem hišic (v celoti je letos predvideno v ta namen 1,5 milijona din) v obliki cenejših prevozov materiala in pa okrog popusta pri avtobusnih prevozih delavcev na delo in z dela (skupno 1 milijon din). Razen tega je bilo precej razprave okrog razdelitve sklada za samostojno razpolaganje, ker bi nujno potrebovali še okrog 75 milijonov več sredstev, kot jih nudi ta fond. Zlasti visoke postavke predstavljajo stojnino (30 milijonov), dotacije metalurški, moštinski in tehniški šoli (21,6 milijona) in garancijski pogoji za dolgoročne kredite (30 milijonov). Nekateri so smatrali, da je grožen obstoj šole, toda razprava je pokazala, da te nevarnosti ni. Problem finansiranja šole (sredstva za nagrajevanje učnega osebja grede po novem iz sklada za samostojno razpolaganje, prej pa so šla iz plačnega sklada) bodo skušali rešiti s pomočjo Zvezne industrijske zbornice, ki naj bi prispevala sredstva iz sklada za solstvo. Glede stojnino do katerih pride v glavnem zaradi tega, ker železnica spriču svoje zaostalosti ne more enakomerno dovažati surovin, razpravljajo z vodstvom železnice.

Poročilo komisije za proizvodnost dela pa je bilo žal pomanjkljivo, ker komisija ni imela na razpolago vseh podatkov in tudi ne dovolj časa za analizo problema. V razpravi o tem poročilu je bila poudarjena zahteva, naj tehnično vodstvo tovarne poskrbi, da bo moč sestaviti analizo proizvodnosti dela na osnovi pokazateljev, ki morajo biti enotni za vse obrate.

Razprava o družbenem planu na tej seji delavskega sveta je bila sicer tehtna in zanimiva, pomanjkljivost pa je bilo čutiti v tem, da je večina diskutantov iskala vzroke za pomanjkljivost in težave skoraj izključno izven kolektiva (v instrumentih, zakonskih predpisih, v drugih podjetjih itd.). Dejansko so vzroki nekaterih težav tudi v tem in je potrebno nanje opozoriti, toda pri tem kaže bolj samokritično proučiti tudi vzroke subjektivne narave. S tem v zvezi bi bilo zanimivo slišati mnenja in predloge o tem, kako bi bilo moč bolj izkoristiti še razpoložljive notranje rezerve podjetja (izpopolnitev organizacije dela, varčevanja itd.). Boljše izkoriščanje notranjih rezerv bi izboljšalo tudi finančni položaj podjetja, saj bi podjetje s tem, če bi uspelo znižati lastno ceno, denimo, le za 1%, hkrati ustvarilo tudi 22 milijonov din sredstev v sklad za samostojno razpolaganje. Zal je bilo o teh problemih v sicer tehtni razpravi slišati razmeroma malo besedi.

M. Z.

SKLEP ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

600 milijonov dinarjev bodo letos dobile

turistične in družbene organizacije

Beograd, 26. maja (Tanjug). Turistične in družbene organizacije bodo letos dobile od skupnosti pomoč v znesku 600 milijonov dinarjev. Na podlagi sklepa Zveznega izvršnega sveta bo federacija dala 300 milijonov s pogojem, da bodo ljudske republike in ljudski odbori prispevali ostalih 300 milijonov dinarjev.

Pomoč bodo dobila društva prijateljev narave, turistična društva, Počitniška in Planinska zveza, Zveza tabornikov, Zveza društev prijateljev otrok in Zveza borcev Jugoslavije (samo za letovišča za otroke padlih borcev). Zveze, društva in organizacije bodo lahko to pomoč uporabile samo za cenejše investicije, kot so na primer ureditev izletniških točk v okolici mest in indu-

strijskih središč. Razen tega bo pomoč možno uporabiti tudi za adaptacijo zapuščenih državnih poslopj v turističnih krajih in za njihovo preureditev v počitniške domove, dalje za organizacijo sprejemnih postaj Počitniške zveze v večjih mestih, za nabavo turistične opreme za Počitniško zvezo in društva prijateljev otrok in za pomoč pri organiziranju turističnega varčevanja.

Turistična zveza Jugoslavije je priporočila turističnim in drugim organizacijam, ki dobivajo pomoč, naj ta sredstva uporabijo izključno za ureditev skupnih izletniških točk v okoli mest in industrijskih središč. Sredstva bodo posameznim društvom in zvezam na predlog Turistične zveze Jugoslavije razdelili republikni izvršni sveti.

V petek popoldne je prispela na ljubljansko letališče sovjetska delegacija na prvo vsejugoslovansko posvetovanje o stanovanjski izgradnji

NOVOMEŠKI DRUŽBENI PLAN

skrbi za utrjevanje gospodarske moči okraja

Novo mesto, 26. maja. — Na današnji skupni seji sta oba zbora OLO Novo mesto razpravljala in sklepala o družbenem planu in okrajnem proračunu za l. 1956, kakor tudi o večjih upravnih vprašanjih, kreditnih jamstvih in nekaterih personalnih zadevah.

Družbeni plan novomeškega okraja predvideva, da se bo družbeni proizvod na območju okraja letos povečal za 13%, narodni dohodek pa za 16%. Medtem ko je znašal narodni dohodek na prebivalca okraja l. 1954 komaj 41.440 din, se bo letos dvignil na 57.390 din, kar je sicer še vedno znatno pod republiknim povprečjem, kaže pa na stalno utrjevanje gospodarske moči prej tako zaostale in nerazvite Dolenjske. Na tako znaten dvig družbenega proizvoda in narodnega dohodka bodo letos vplivali zlasti tle činitelji: na novo so začela delati nekatera podjetja (Motomotaža v Novem mestu, Popra ljalnica tovornih vagonov v Straži, Izdelovalnica šivalnih strojev na Mirni), znatno so razširila proizvodnjo podjetja »Belt« v Crnomlju, »Belokrajinka« v Crnomlju, Opekarna v Zalogu in Prečni, farmacevtsko podjetje »Kрка« v Novem mestu, nove izdelke pa uvajajo kolektivi »Kremenca« v Novem mestu, »Belsada« v Crnomlju, Opekarna in pod. Povečanje proizvodnje se pozna v industriji najbolj v kovinskih podjetjih, ki bodo izdelala letos za 500% več kakor lani. Večja bo proizvodnja premoga in nekovinskih rud, elektroindustrija pa bo s preusmeritvijo na nove artikole dala na trg za 109% več

kakor lani. Industrija usnja in obutve bo povečala proizvodnjo za 27%, tekstilna industrija za 18%, kemična industrija za 30%, industrija gradbenega materiala za 49%, lesna industrija za 8% in živilska industrija za 11%. Na novo bodo zaposlila industrijska podjetja v okraju 513 ljudi, zlasti v novih obratih kovinske industrije in v tekstilni stroki.

V kmetijstvu predvideva družbeni plan povečanje za 2,8% v primerjavi z lanskim letom, zlasti v živinoreji in gozdarstvu, medtem ko pričakujejo v sadjarstvu in vinogradništvu manjšo proizvodnjo, v poljedelstvu pa malenkosten dvig. Ker so lesne zaloge v gozdovih okraja za 65% izpod normale, bodo leto še zmanjšali plan sežnje, bolj pa bodo pospeševali gojitve gozdov in skrbeli za izgradnjo in popravila gozdnih poti.

Plani prometa, trgovine, gostinstva, turizma in obrti se bodo sukali na približno lanski višini, vendar s težnjo po naraščanju obsega del, prometa in uslug. Skupno bo od denarnih dohodkov okraja, ki znašajo 410 milijonov in 383 tisoč dinarjev, porabljenih za administrativni proračun 317.013.000 din, za negospodarske investicije 15.780.000 dinarjev, za dotacije občinskim

ljudskim odborom pa 65.545.000 dinarjev, medtem ko bo dobil okrajni cestni sklad 12 milijonov dinarjev dotacij.

Poleg tega predvideva družbeni plan ostvareitev kmetijskega sklada z zneskom 28.756.000 din, cestnega sklada s 35.067.000 din, vodnega sklada z 1.280.000 din, gasilskega sklada z 8.400.000 din in 227 milijonov din za pospeševanje gozdarstva.

Dopoldne sta oba zbora Okrajnega ljudskega odbora zasedala na ločenih sejah. Odborniki zbora proizvajalcev so razpravljali zlasti o dvigu storilnosti in o skritih rezervah, ki jih je treba v vseh podjetjih in obrtnih delavnicah vključiti v borbo za večjo proizvodnjo. Posebej so opozorili na izredno pereče razmere v mnogih dolenjskih solah in v dijaškem internatu v Smihelu pri Novem mestu, kakor tudi na razne komunalne probleme, za katere predvidena negospodarske investicije ne bodo zadostale. Sklenili so, da bodo kmetijsko šolo v Gradcu ukiniti, okreplili pa znano kmetijsko šolo na Grmu, ki praznuje letos 70-letnico obstoja. Dosedanjo gospodinjstvo šolo v Gradcu bodo prestavili na Vinomer. Z nekaterimi manjšimi popravki sta oba zbora sprejela osnutek okrajnega proračuna. Popoldne so na skupni seji obeh zborov, katere so se udeležili skoraj vsi dolenjski ljudski poslanci, sprejeli okrajni družbeni plan in proračun za 1956.

T. G.

Francoska vlada pripoznala diplomatsko neodvisnost Maroka

Pariz, 26. maja. (Tanjug). — Francoska vlada je danes uradno pripoznala ustanovitev maroške neodvisne diplomatske službe in zunanje ministrstva. Francosko-maroška »diplomatska pogodba«, ki jo bodo svečano podpisali prihodnji ponedeljek v Parizu, pripoznava Maroku pravico, da ima lahko v prihodnje »lastno diplomacijo in diplomatske predstav-

V maroških vladnih krogih danes poudarjajo, da bodo prve predstavnike maroške vlade v tujni imenovali nemara že prihodnji teden. Neodvisnost Maroka je pripoznalo že več kot deset držav.

V francosko-maroški konvenciji o diplomatskih odnosih so določeni tudi stiki medsebojne odvisnosti med obema deželama. Vladi sta sporazumno sklenili, da se ne bosta pridružili nobenim zvezam, naperjenim zoper eno izmed njiju in da bosta glede vseh pomembnejših mednarodnih vprašanj najtesneje koordinirali svoje diplomatsko delovanje.

Ta sporazum bo že prihodnji teden predloženo francoskemu parlamentu v odobritev. Parlamentarne skupine desnice in centra, ki so zdaj začele hudo ofenzivo proti tem sporazumom, ostro obdolžujejo vlado, da uveljavlja politiko »dokončne evakuacije Severne Afrike«. Vendar tu sodijo, da v sedanjem položaju te skupine ne nameravajo povzročiti vladne krize.

Prvi tunizijski diplomati

Pešavar, 26. maja. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Indiji Bogdan Crnobrnja, ki je bil nedavno imenovan tudi za jugoslovanskega poslanika v Afganistanu, je danes izročil v Kabul stavku svojo poverilica pisma afganistanskemu kralju Zaheru Šahu. Sedež veleposlanika Crnobrnja bo v New Delhiju.

Trgovinska menjava blaga z Urugvajem

Montevideo, 26. maja. (Tanjug). Odpravnik poslov jugoslovanskega poslanstva v Urugvaj Miodrag Čvorović je bil danes pri novem urugvajskem zunanjem ministru Gamari in se razgovarjal z njim o nekaterih motnjah v trgovinski menjavi blaga med obema državama. Obravnavala sta tudi ukrepe za nadaljnjo razširitev gospodarskih stikov

Gospodarsko pogajanje z Grčijo

Beograd, 26. maja. (Tanjug). V prvi polovici junija se bodo začela v Atenah pogajanja med našo deželo in Grčijo o ureditvi predvojnih terjatev, o zavarovanju grškega podržavljenega imetja v Jugoslaviji, o obnovi obmejnega prometa, vodnogospodarskih vprašanj in obmejnih področjih in drugih konkretnih vprašanj, ki se tičejo obeh držav. Ta pogajanja so bila dogovorjena z dopolnilnim sporazumom o trgovinski menjavi blaga med Jugoslavijo in Grčijo, ki je bil sklenjen v začetku letošnjega aprila v Beogradu.

Resni položaj v Alžiru

vedno bolj nujno terja mirno poravnavo spora

Pariz, 26. maja. (Tanjug). Francoski državni tajnik za vojaške zadeve Lejeune je danes v vsej naglici odpotoval v Alžir, kjer se je zadnje dni vojaški položaj občutno poslabšal. Po poluradnih podatkih pade v sedanjih bojih na francoski strani tvebno kakih sto ljudi. Po vesteh francoskega tiska je v Alžiru »vojaški položaj resen, tako da nujno terja takojšnje mirno odpravo krize«.

Oborožene sile pošiljajo v Alžir z vsó naglico, tako da prispe dnevnvo v Severno Afriko povprečno po 2 do 3 tisoč vojakov, ki grede takoj v ogrožene kraje. V uradnih krogih in vrstah Socialistične stranke obsojajo ne-

Potrebno je soglasje

če naj se doseže dokončno pomirjenje na Blížnjem vzhodu

New York, 26. maja. (Tanjug). Predsednik Varnostnega sveta jugoslovanski delegat v OZN Dr. Jože Brilej je sinoči s klical srčanost Varnostnega sveta za torek popoldne. Včerajšnji dan — kakor tudi vsi zadnji dnevi — je minil v zelo intenzivnih svetovetovanjih in naposled so se zvečer sporazumeli o tem sestanku Sveta. Ker je v sredo ameriški praznik, pričakujejo, da bo Svet nadaljeval obravnavanje palestinskega vprašanja v četrtek. Če se ne bodo pojavile nobene nove težave, bodo bržkone v četrtek sklepali o nadaljnjih naporih za pomirjenje na Blížnjem vzhodu. V krogih OZN izjavljajo, da je britanska delegacija predložila osnutek resolucije, ki bo v ponedeljek objavljen.

V OZN se je zvedelo, da je v resoluciji izrečeno priznanje Hammarskjöldu za uspehe, dosežene med enomesečnimi pogajanjimi z bližnjevzhodnimi deželami. Neposredno zainteresirane dežele resolucija poziva, naj skupaj z generalom Burnsom vplivajo za popolno uveljavljanje sporazuma o premirju, Hammarskjöldu pa, da nadaljuje svoje napore v interesu miru.

V resoluciji je tudi poudarjen pomen takšnega položaja, v katerem bi bila možna miroljubna ureditev palestinskega problema. To naj bi se tolmačilo v takšnem smislu, da takšnega položaja zdaj ni. Tu opozarjajo, da je to v precejšnjem nasprotju z doslej večkrat izraženimi stališčem ameriške delegacije, ki je vztrajala na tem, naj bi Hammarskjöldu dali celo nova pooblastila in razširili njegovo misijo, da bi tako pospešeno obravnavali palestinski problem. Sodi, da je bila ta bistvena raz-

lika v glediščih obeh delegacij hkrati tudi poglobilni razlog, zakaj je britanska delegacija potrebovala tri tedne, da bi pripravila predlog, ki po mnenju tukajšnjih krogov ne prinaša nikakih novih, bistvenih elementov v obravnavanje palestinskega vprašanja.

V OZN je slišati precej očitkov na račun britanske delegacije, ki je preveč na skrivaj pripravljala svoj predlog in ni pokazala dovolj pripravljenosti, da bi sodelovala z drugimi delegacijami. Kaže, da zadeva za najboljši sovjetski delegaciji, ki je pred nekaj dnevi ponudila svoje sodelovanje pri sestavi skupne resolucije. Toda do tega ni prišlo, in če bo Svet v obravnavanju tega vprašanja naletel na težave, bo treba to nedvomno predvsem pripisati tudi pomanjkanju sodelovanja med delegacijami v minulih treh tednih.

Največji pomen pripisujejo tu soglasju, ki naj bi ga dosegel Varnostni svet v vprašanju Blížnjega vzhoda. Dr. Brilej je v razgovoru z novinarji opozoril, da je treba najti soglasno ureditev, ki bo v interesu neposredno zainteresiranih držav. Dalje je dejal, da je Svet začel sedanjí položaj v Palestini obravnavati v duhu soglasnosti, kar je edina pot, po kateri bi bilo treba iti dalje pri obravnavanju tega važnega vprašanja, s katerim se OZN ukvarja že več let.

Tudi zadnja kitajska pobuda

za sporazum o Koreji na posvetovanju zahodnih udeležencev korejske vojne ni bila sprejeta

London, 26. maja. (Tanjug). V britanskem zunanjem ministru izvjavljajo, da so delegati 16 držav, članic poveljstva OZN na Koreji, v Washingtonu zaključili posvetovanja o formalnem predlogu LR Kitajske, naj bi sklicali novo korejsko konferenco. Baje so se sporazumeli o skupnem odgovoru, ki bo poslan pekinški vladi.

Kitajska vlada je minuli mesec poslala britanski vladi noto s predlogom, naj se pridruži novim razgovorom o ureditvi korejskega vprašanja. V noti je

bilo rečeno, naj seznaniti tudi druge prizadete dežele s tem predlogom.

Na ženevski konferenci leta 1954 med predstavniki 16 držav, ki so sodelovale v korejski vojni na strani OZN, ter Sovjetsko zvezo, LR Kitajsko in Severno Korejo, ni bil dosežen nikakoli sporazum. Pogajanja so prišla v zagato spričo zahteve, da bi v celotni Koreji pripoznali avtoriteto OZN, oziroma v obeh razpisali skupne svobodne volitve, na podlagi katerih naj bi kasneje prišlo do združitve dežele.

Britanski letalci obiščejo Sovjetsko zvezo

London, 26. maja. (AFP). — Kakor je bilo uradno sporočeno, je britanski letalski minister Nigel sprejel vabilo za obisk v Moskvi. Spremljala ga bo skupina višjih oficirjev. Predsednik sovjetske vlade maršal Bulganin je povabil ministra Nigla na proslavo Dneva letalstva, ko bodo v Moskvi priredili velike letalske manifestacije.

Obisk bolgarskih parlamentarcev odgođen

Beograd, 26. maja. (Tanjug). Bolgarski veleposlanik v Jugoslaviji Ljubomir Angelov je bil pri državnem podtajniku za zunanje zadeve Dobrovoju Vidiju in mu sporočil, da bolgarske parlamentarne delegacije, ki naj bi jutri prispela v Jugoslavijo, ne bo.

Z naše strani smo namreč ugovarjali sestavi delegacije, ker sta v njej dve osebi, ki sta nezaheleni. Ena je bila leta 1950 izgnana iz Jugoslavije.

PRESEDNIK REPUBLIKE V RAZGOVORU Z AMERIŠKIM NOVINARJEM

Realni vidiki naše zunanje politike

(Nadaljevanje s 1. strani)
malenkosti in mi jim ne posvečamo posebne pozornosti, vendar pa je to neprijetno. To prihaja od izraza tudi v razpravi o Senatu, na primer s takšnimi besedami: »On gre na Vzhod, mi pa mu dajemo pomoč.«

Dve nepotrebni zvezi

Vprašanje: V svojih vprašanjih bi rad napravil korak naprej. Jugoslavija je članica Balkanske zveze. Turčija in Grčija sta članici Atlantske zveze. Ali menite, da bi lahko to članstvo Grčije in Turčije postalo v prihodnje ovira za Balkansko zvezo, na drugi strani pa, ali dopuščate možnost, da bi Jugoslavija ob tej zvezi postala tudi članica Varšavske zveze?

Odgovor: O tem ni govora. V odgovoru na vaše vprašanje bi začel tam, kjer se zaključijo. Jugoslavija ne misli postati članica

nobene zveze. Kar se tiče logike o tem, ali je Jugoslavija lahko v zvezi s tema dvema deželama, čeprav sta članici Atlantske zveze, menim, da bi bilo treba stvar postaviti takole: Glede na našo koncepcijo protiblokovske politike in glede na to, da je nevarnost vojne odstranjena, je treba dati prvenstvo gospodarskemu in političnemu sodelovanju, vojno sodelovanje pa potisniti na drugo mesto. Če tako postavimo stvari — a naši stiki z Grčijo in Turčijo se razvijajo prav tako — tedaj v tem, da sta članici Atlantske zveze, ni nobene ovire. Prepričan sem namreč, da bo Atlantska zveza prenehala, kadar se bodo tudi same njene članice prepričale, da ni potrebna, kakor bo prenehala tudi Varšavska zveza. Obe bosta nepotrebni, ker ustvarjamo zdaj pogoje za to. Sem pa sodi tudi razorožitev ter nove metode razgovorov, pogajanj, obravnavanja problemov itd.

Razorožitev in nemško vprašanje

Vprašanje: Ali bi mogel zastaviti težavno vprašanje: kaj mislite, kateri je najvažnejši korak, ki bi ga bilo treba napraviti zdaj v ustvarjanju teh pogojev?

Odgovor: Najvažnejši korak je razorožitev. To pa ne pomeni, da podcenjujem nemško vprašanje, njegovo ureditev in združitve Nemčije. Ne, pač pa smatram, da je napačno razorožitev pogojno vezati na nemško vprašanje.

Vprašanje: V zvezi s tistim, kar ste rekli o temeljnih spremembah v Sovjetski zvezi, bi vas vprašal, kaj smatrate, da je

bilo njihovo ozadje? Ali je odkritostno gibanje v smeri olajšanja, v smeri popuščanja mednarodne napetosti?

Odgovor: To je spoznanje sedanjih sovjetskih voditeljev, ki je dozorevalo bržčas že za Stalinu, da je takšen razvoj po stalinskem sistemu, po stalinski metodi preprečeval in močno zaviral pravilni razvoj socializma v Sovjetski zvezi in nasploh, prav tako pa tudi spravi v zagato vso sovjetsko politiko, Sovjetsko zvezo za potisnil s osamitev.

Vprašanje: Zanimam me, kaj mislite o ureditvi nemškega

vprašanja. Rekli ste, da se vam zdi najvažnejše vprašanje razorožitev in da to vprašanje ne bi smelo biti pogojno vezano na predhodno ureditev nemškega vprašanja. Kako pa vi bilo treba urediti nemško vprašanje — ali s svobodnimi volitvami ali v razgovoru med obema Nemčijama ali kako drugače?

Odgovor: Ker so prišla gledišča ene in druge strani v zastoj, tako da zdaj nič več ne kaže, da bo prišlo do zblizanja v glediščih o načinu obravnavanja nemškega vprašanja, menim, da bi bilo najvažnejše, da bi tudi sam nemški narod sodeloval v obravnavanju tega vprašanja, to se pravi, da bi navezali med Vzhodno in Zahodno Nemčijo nekakšne stike, da bi se poskusili razgovarjati o tem, kakšni naj bodo stiki in na kakšni podlagi naj bi se Nemčija združila. Po mojem mnenju bi bilo treba upoštevati to, da je Vzhodna Nemčija zdaj dejstvo, stvarnost, da se je v teh letih izoblikoval tam notranjepolitični in gospodarski sistem, ki ga zdaj ni moč kratko malo odpraviti. Treba bi bilo nekako doseči to novo združitve na takšni podlagi, ki bi omogočila, da bi v določenem smislu in v nekaterih vprašanjih ohranili individualnost ene in druge strani. Kako pa se bodo stvari razvijale v daljni prihodnosti? Ni izključeno, da bo prišlo tudi do volitev. Zdaj pa po mojem mnenju ni upanja — če gledamo realno — in bi tudi ne bilo dobro, če bi z volitvami kot plebiscitom odločili o združitvi Nemčije.

S tem je bil razgovor med predsednikom Titom in g. Landreyem končan.

Z VSEH STRANI SVETA

CIPER PROTEST EPISKOPA ANTIMOSA

Nikosia, 26. maja. (Reuter) Ciprski episkop Antimos je danes pozval različne organizacije in osebnosti na svetu, naj zastavijo svoj vpilv, da bi na Cipru nastopili pravilne življenjske pogoje. Episkop Antimos, po večini katolik, čeli, da je zagretila svestvena nepravilna dejanja proti grškim pravoslavnim ustanovam in grškemu prebivalstvu na Cipru.

Poziv je bil poslan generalnemu tajniku OZN Hammarskjöldu, Evropskemu odboru za človeške pravice v Strassbourgu, Svetovnemu cerkvenemu svetu v Ženevi, centerburyskemu nadškofu Dr. Fischerju, ameriškomu konzulatu na Cipru in grškemu parlamentu.

CILE SPREMEMBE V VLADI

Santiago, 26. maja. (AFP) Tukaj je bilo sinoči objavljeno, da je bila špilska vlada preobnovana. Nekdanji minister za rudarstvo Osvaldo Santa Maria je postal zunanji minister, polkovnik B. Videla notranji minister, Oskar Herrera gospodarski minister, obrambni minister pa je postal admiral Francisco Orjlan.

JAPONSKA SZ BO OBRDŽALA KURILSKO OTOČJE

Tokio, 26. maja. (Reuter) — Japonski kmetijski minister Icuro Kono, ki je v Moskvi sklenil s sovjetsko vlado sporazum o ribolovu, je po vrnitvi v Tokio izjavil, da namerava Sovjetska zveza obdržati Kurilsko otočje. Opozoril je na Bulganinovo izjavo, da se je japonska polostotila Kurilskoga otočja po zmagi v rusko-japonski vojni leta 1904 in je pojemtatem naravno, da ZSSR, ki je zadnji vojni zmaga, to otočje obdrži.

GUATEMALA LETALSKA NESREČA

Guatemala, 26. maja. (AFP) V Guatemali se je ponesrečilo potniško letalo, v katerem je bilo 30 potnikov. Zaradi slabih vremenskih razmer je treščilo na tla v gorah pri mestu Guatemala. Razbitini je niso našli.

FILIPINI NESREČA NA MORJU

Manila, 26. maja. (AP) V četrtek se je pri otoku Leti potopila neka motorna ladja; pri tem je izgubilo življenje 19 ljudi. Pogrešajo tudi 11 potnikov. Ob katastrofi je bilo na ladji kakih 100 ljudi.

čela čudno nihati sem in tja in skupaj in vsaki sebi, pa stoj in spet s polno naglico naprej...

»Kaj počenjate, Luigi! Saj niste metuljček v kitajskem filmu!«

Ker mi ni odgovoril, sem ga pogledal. Bil je blede in ves napet.

Direndaj ni preстал. Po vsakem postanku na križišču sta se avtomobila spet začela loviti, in vselej, ko sem mislil, da sta že drug v drugem, sta se sunkovito odtrgala vsaki sebi. Sele na široki cesti okoli Koloseja se jima je prečeilo, da sta se odmaknili, oddaljila.

»Kolosej!« sem pomislil, ko nisem več videl starega avta in sem se oddahnil. Spomnil sem se, da znamenite razvaline in turistične privlačnosti pol manjka. Zakaj, menda še ne pišejo v nobenem vodiču. Kolosej je bil dolga leta skladišče gradbenega materiala za krščanske zgradbe. Na razvaline poganskih templjev so postavljali papeži katoliške bazilike in cerkve. Gradili so jih iz temnordeče opeke poganskega Koloseja. Kristjani in njihovi ministri so jemali svojo zmago dobesedno: »Naj ne ostane kamen na kamnu...« Kar je Koloseja ostalo, je poplakatiran z insignijami zmagovalcev: vanj so vzdnavali plošče s papeškimi podpisi. — Zdaj ogromno preostalo maso razvalin fotografirajo in filmajo in o zgodovini Koloseja, ki so jo skrčili na preganjanje kristjanov za Nerona, pripovedujejo lahkovernim ameriškim turistom diplomirani vodiči.

Tedaj sem trčil ob prednje steklo avtomobila. Počez čez cesto sem zagledal stari Fiat. Luigi je stal med svojim in sovražnim vozilom in oba nasprotnika sta krillila z rokami. Naokrog so se nabirali ljudje. Ko sem si hip zatem prižgal cigareto, je Luigi odprl vrata in pokazal name: na skorajšno žrtev skorajšnjega karambola. Avtomobila se namreč nista zadela.

(Nadaljevanje na 4. strani)

1. KRIMINALNA IDILA

»Kar se Pompejev tiče, bi rad videl Ostio Antico,« sem odgovarjal znancem, nacionalno užaljenim, ker nisem kar naprej potoval in občudoval lepote rimskih žena in Razvalin.

Izdelali so podoben načrt: s postaje Termini naj bi se odpeljal s podzemsko železnico do postaje Ostiense, odtod z lokalnim vlakom do 22. kilometra, kjer je postaja Ostia Scavi, od koder se že vidi sijajna Rocca, ki jo je zgradil po Michelangelovih načrtih, pravzaprav pa najbrž po načrtih Baccia Pontellisa kardinal Giuliano della Rovere, kasnejši papež Julij II., in nekaj minut dlje so Scavi di Ostia Antica, namreč antično rimsko pristanišče, ki je nekod ležalo ob izlivu Tibere in je bilo od 3. stoletja pred našim štetjem dalje poglavito središče za preskrbo Rima z živcem. Potlej je Tibera nanesla blata in zemlje in se zdaj izliva v umazano Tirensko morje več kilometrov proti zahodu, pri novem mestu Ostii, kjer je znamenito kopalnice za rimske reveže: Lido di Roma... in tako dalje, kakor piše v vseh leksikonih in turističnih vodičih.

»S podzemsko do Ostie Antice? Prav,« sem se vdal vsiljivim znancem.

Leta in leta so grebli in rili delavci pod zemljo od današnje postaje Termini in izvrtali pod Termini di Traiano, pod Kolosejem in pod Circo Massimo rov za bore dvajset minut vožnje. Na vsak korak so namreč naleteli na ostanke starih Rimov. Odkrili so pet plasti, pet nadstropij petih Rimov, in vsak novi Rim je zrasel na pepelu z zemljo zasutega in z rastlinami zaraslega prejšnjega Rima.

»S podzemsko in z vlakom? Kaj neki boste videli pod zemljo in z vlaka? Jaz vas popeljem,« me je povabil na izlet v Ostio Antico Luigi, srčno dobri državni uradnik, Mussolinijev mornar in najboljši sofer, kar jih poznam.

FRANCE B R E N K

ŠESTA PLAST

Preden pa je pognal svoj novi Fiat, je minilo četrt ure.

»Premislite, kaj se je sinoči zgodilo! Bajno! Blazno fino! V Trasteveri, v samem rimskem centru. Tatovi avtomobilov so ukradli avto. Bill pa so izdani, kajti v hipu, ko so ga pognali, sta se spustila za njimi v gonjo dva policijska avtomobila. Sirene. Luči. Skripanje zavor. Blazna dirka! Tatovi užgo z brzostrelkami po policajih. Policaji po njih. In drve in tulijo in zavirajo in pritiskajo na plin. Tedaj pa — oster ovinek okoli prometnega svetilnika z naglico 100 km — predstavljate si 100 km ob Tiberi in pravokotno na most! — gangsterji elegantno, za las natanko zvoziijo, prvi policijski avto pa v svetilnik, drugi vanj in oba skupaj se priljepta ob zid onkraj ceste. Čežana. Drek. Magnifico! — Prosim, v samem središču Rima! Blizu Castel S. Angelo — Angelskega gradu. Na samih mejah države Vatikan.«

Poslušam in si predstavljam. Kakor v kinu. »Prav, Luigi,« mu pravim in ga skušam razumeti, »toda, madona, razložite mi, zakaj ste tako navdušeni.«

»Ne zamerite, profesor, ampak v Rimu ne smete nikoli več reči 'madona'.«

»?«

»Mussolini je najstrože prepovedal vse kletve, in če vas kdo siliš, boste pošteno plačali. Ali še niste opazili, da v Rimu nihče ne kolne?«

»Oprostite! Vseeno pa mi razložite, zakaj ste tako razvneti.«

»Ali ne razumete, da brez gangsterjev ni vele-

mesta? Ali ne razumete, da smo velemesto?«

Kasneje sem boljše dojel njegovo misel. Ko

sem se spet srečal v »Trattori ob Tiberi« s stariim, bradatim Alzacanom, ki je živel dvajset let v Rimu — tujec. Grenki modrijan je zahajal tjakaj vsak večer na svoj kvartir frascattija, bral je tuje liste in knjige ali neprestano nekaj pisal in se pomenkoval sam s seboj.

»Ne razumete?« je dejal in me pogledal skozi debele naočnike. »Pha! Ni Italijana, ki bi ne sovražil policajev. Ni Italijana, ki bi kogar koli ne skrtil pred policijo. Če se vam ljubi — prilčnost imate! Izmiselite si očarljivo mikaven zločin, ampak res kaj bolj nenavadnega, kakršna je bila na primer afera Montesi, pa boste v Italiji dobro in dosmrtno preskrbljeni.«

Kakor po navadi, počakam, da preboli svojo prvo, trdo misel, nakar nadaljuje:

»Izgubili so vojno. Ogroženi so. Brezupno razočarani. Sploh še ne vedo, zakaj so jo izgubili. Ničesar ne razumejo. Izgubili so kolonije in se v desetih letih pomočnili za prav toliko milijonov. Nimajo kam iti. Ne morejo prenesti, da niso enaki 'velikim', 'močnim', 'najbolj civiliziranim'. Vse, kar jih uvršča mednje, obtožujejo.«

Tudi gangsterje.

Kdor pa v Rimu kolne, plača globo.

2. VINO IN KRUII

Luigi je pognal svoj Fiat čez Piazza del Popolo v spretni slalom. Pred »čokoladno torto«, kakor pravijo načičkanemu velespomniku Viktorja Emanuela II. na koncu Piazza Venezia, od koder je dve desetletji vladal milijonom ljudi Mussolini Veliki, je se Luigi nenadoma srečal s postarnim avtom. V relci avtomobilov bi ga ne bil nič opazil, če bi Luigijev in stari Fiat ne za-

PEKINSKA PRVOMAJSKA KRONIKA

Hitreje, bolje, več in ceneje

V znamenju splošne mobilizacije za prekoračenje planov in pospeševanje proizvodnje

(Od našega stalnega dopisnika)

Peking, maja.

Na čelu prvomajske parade je stopalo 8000 udarnikov, racionalizatorjev in novatorjev iz vseh krajev Kitajske, ki se bodo deset prvih dni v maju posvetovali v Pekingu. Izkazovali jim bodo vsa čast in o njihovem posvetovanju bodo časniki obširno poročali. Parada je bila pravzaprav pregled splošne mobilizacije za prekoračenje planov in pospeševanje proizvodnje. Napori na teh dveh področjih so rodili v zadnjih dveh mesecih bogate sadove. Ljudje so delali z geslom: več, bolje, hitreje in bolj ekonomično.

Pred vhomom v »Prepovedano mesto«, spremljeno v veličasten spomenik pettisoletne kitajske kulture in civilizacije, so bila razkošna »Vrata nebesnega miru« na ta mednarodni praznik dela priča vroče želje, da bi se Kitajska preobrazila v močno, industrijsko, tehnično in kulturno razvito deželo. Celo 13.000 pionirjev, predstavnikov največje, 30 milijonov članov obsegaajoče organizacije na Kitajskem, ki so neutrudljivo spuščali globe, balončke in zmaje, je hodilo v prvomajskem sprevodu z geslom, da bodo ustanovili strojno-traktorško postajo, ki bo imela 15 traktorjev.

Ko je prišel Mao Ce Tung v spremstvu Ču Deja, Liu Sao Čija in Ču En Laja, je godba zaigrala že tradicionalno koračnico »Sonce vzhaja na vzhodu«, posvečeno voditelju Kitajske. Po krajšem prvomajskem pozdravu župana Pen Cema in potem ko je godba med grmenjem topov zaigrala »koračnico prostovoljcev« (himna) in »Internacionalo« je koralako mimo v najlepšem redu pol milijona ljudi z neštetiimi zastavami, maketami in gesli, toda brez sleherne slike (ki so prevladovala n. pr. na prvooctobrski paradi).

nosilo gesla o prekoračenju plana za 6,10 % ali za 14 mesecev, 20.000 obrtnikov pa je obveščalo javnost o povečanju vrednosti proizvodnje v primerjavi z letom 1951 za 10,2%. Državnih uslužbencev je bilo v slavnostnem sprevodu 60.000, nedavne spremembe pa je pozdravljalo 5000 industrijscev in trgovcev. »Naskočiti vrhove znanosti« je bilo glavno geslo izobražencev, ki jih čaka naloga, da v 12 letih dohitijo v znanosti razvite dežele, hkrati pa nauče 60 milijonov ljudi brati in pisati. Slikovite noše narodnih manjšin, športniki s 380 rekordi v minulem letu, umetniki s prizori iz najboljših lanskilskih gledaliških del, lame in menihi, državljani sedmih pekinskih okrajev, prvičrat z ženami brez uniforme in v lahkih bluzah kitajskega kroja, vse to je vzbujalo v lepem pomladnem dnevu pozornost in ploskanje 10.000 povablencev na kamnitih tribunah pod Vrti. Med povabljenici je bilo tudi 1200 tujih gostov.

Prvomajski večer je minil v starodavni prestolnici ob plesih, prepevanju ter izredno bogatem bengalskem ognju. Iz vseh pekinskih okrajev je prihitelo v srce Pekinga, na Trg v ulici »Nebesnega miru«, sodobni 100 m široki in kilometer dolgi cesti, na stotisoče ljudi. Ljudsko rajanje v Pekingu je svojevrsten dogodek, nenavaden bržčas tudi v očeh samih Kitajcev, vajenih tihega, skromnega zadovoljstva in radosti tudi v družinskem krogu.

Mislite si več sto »šotorov« drugače od drugim z zastavami, okrog njih pa se zabava po 50 ali 100 mladincev. Brez težave boste uganili, da gre za mladinske aktivne šole ali kakšnega podjetja. Tu seveda plešejo ob mikrofoni, pritrjenih po vsem taborišču. Največ plešejo razne »kadrije« in druge podobne plese, očitno izposojene od Rusov in

z užitkom in ploskanjem spremljajo takšen program.

Starodavni in starinski Peking je videti, ko da se je te dni pomladil. Naposled je ozelenel, okrašen je z neštetiimi lampiončki in umetnimi okraski, prepletanimi z najživahnejšimi barvami in velikimi hieroglifi, ki vsak zase pomeni spretnost in okras. Ko sem se peljal proti Sunjatsenovemu parku, kjer so priredili na čast ženam iz Mednarodne federacije rajanje ob sodelovanju 10.000 fantov in deklet in ob najlepši iluminaciji, kar sem jih kdaj videl, me je Kitajec, vprežen v rikšo, kar naprej opozarjal na ta ali oni okraski, menda ves ponosen, da se je tudi on nekako pomladil in da laže vleče svoj bicikel.

Vlado Testić

Ob reki Kafuni, enem gornjih pritokov Oba

PO SLEDEH RUDNIH ŽIL IN VODA OD DONBASA DO DALJNEGA VZHODA

POHOD MLADINE NA VZHOD

(Od našega stalnega dopisnika)

Moskva, 25. maja

Kakih 500.000 sovjetskih fantov in deklet pojde letos in prihodnje leto v vzhodne in severne kraje SZ, v Sibirijo, na Daljni vzhod in v kraje Severa, Kazahstana in Donbasa, kjer bodo raziskovali nova prostranstva z mnogimi naravnimi bogastvi in zemlji. Naj navademo v osvetljen nekaj podatkov: v nedrjih Sibirije leži 75 % vseh zalog premoga v SZ, 80 % hidroenergetskih rezerv in prav toliko gozdnega bogastva. Razen tega je Sibirija izredno bogata z vsemi rudami, surovinami za kemijsko industrijo, z redkimi kovinami in drugimi surovinami. Cilj te »množične selitve« je, da bi ustvarili v vzhodnih krajih SZ močna metalurška oporišča.

Ze na 20. kongresu SKP(b), na katerem so začrtali direktive za šest letni plan gospodarskega razvoja SZ, so opozorjali na zelo velik gospodarski pomen vzhodnih pokrajin. Ugotovili so, da je

naravno bogastvo vzhodnih področij premalo izkoriščeno, da so dani vsi pogoji za nagli gospodarski razvoj teh področij. Takšno odločitev je pomenila novost v gospodarski politiki dežele: postaviti na noge gospodarstvo v pokrajinah, kjer je mnogo surovin ter energetskih in elektroenergetskih virov. Prej je bila uveljavljena težnja, da je treba vso industrijo sosrediti v središču. To koncepcijo so praktično uveljavili in osnutili šestega petletnega plana. Polovico vseh v njem določenih investicij bodo porabili za zgraditev gospodarskih objektov. V vzhodnih pokrajinah SZ bodo zgradili kakih sto novih strojnih tovarn vseh vrst, na tisoče kilometrov železniških prog in cest, velike elektrarne, nove rudnike itd. Novi petletni plan določa, da bodo v teh pokrajinah že leta 1960 pridobivali več premoga in jekla, kakor so ga pridobili leta 1950 v vsej SZ, proizvodnja električne energije pa bo večja, kakor je bila l. 1954 v vsej SZ.

Poziv CK SKP(b)

Za uresničenje teh načrtov je potrebna delovna sila. Zato sta Centralni komite SKP(b) in ministrski svet ZSSR pozvala sovjetsko mladino, naj gre v vzhodne pokrajine gradit nove gospodarske objekte. Te dni prirejajo širom po deželi sestanke mladine, na katerih se prijavljajo prostovoljci. Takšno vsekakor veliko gospodarsko akcijo, nedvomno zelo važno za gospodarski razvoj SZ, je sprejelo ljudstvo med drugim kot znak močne težnje sedanjih sovjetskih voditeljev po mirni izgradnji dežele. To je povezano z nedavnim sklepom SZ o zmanjšanju števila oboroženih sil za 1.200.000 mož. Vse, kar vodi k miru, sovjetski človek visoko ceni in podpira. Zato ni čudno, da so ljudje v SZ nedavno mnogo govorili o tem, kaj je rekel francoski ministrski predsednik Guy Mollet o »starem topu« v Kremlju. Z Ivanovskega trga v Kremlju, kjer stoji zdaj ta top, so namreč v carskih časih javno razglašali carjeve ukaze in jih

prenašali v vse kraje dežele. »S tega trga bi rad razglasil,« je rekel Guy Mollet, »da bi morali uporabljati vojne proračune vseh dežel za obnovo takšnih topov, ki so stari spomeniki, ne pa za kovanje orožja, namenjenega splošnemu uničevanju.«

Učenci vprašujejo. »Komsomolska pravda« odgovarja

Po premirju, če ga lahko tako imevamo, je »Komsomolska pravda« po zatišju, nastalem vsaj v tisku po tako živahnem razpravljanju o kultu Stalina osebni, ondaj objavila uredniški članek z naslovom »Zakaj se je treba boriti proti kultu osebnosti in njegovim posledicam?« To je pravzaprav odgovor na pismo učencev, poslano uredništvu tega časnika z vprašanjem: »V čem je škodljivost kulta osebnosti?«

Casnik obravnava bolj ali manj tisto, kar je bilo že rečeno, brez širše analize, samo na preprostejši način, kar je spričo namen članka razumljivo.

»Pri kultu osebnosti pripisujejo posameznim ljudem nadnaravne lastnosti,« piše časnik, »jih prikazujejo kot čudodelnike, ustvarjajo predstavo, da takšen izjemni posameznik vse ve, vse vidi, za vse misli, da lahko vse stori sam, posemaz, da v svojih ukrepih ne dela napak.«

Za Lenina in v prvih letih po njegovi smrti smo upoštevali načelo kolektivnega vodstva. V poznejših letih pa je Stalin kršil to načelo in čedalje pogosteje sam odločal o najvažnejših vprašanjih dežele. Lenin, piše časnik dalje, »je opozarjal na nekatere poteze Stalina, značaj, kakor so grobost, omalovaževanje drugih ljudi, s katerimi je delal, muhavost in nagajenje k zlorabljanju oblasti, kar more privedi do kršitve načela kolektivnega vodstva. Zal je tako tudi bilo.«

Potem govori »Komsomolska pravda« o Stalinovih zaslugah in o poznejšem obdobju, ko so vse pripisovali Stalinu, ko je o vsem odločal sam, kar je imelo škodljive posledice. List pravi, da je Komunistična partija SZ odkrila poveljala ljudstvu, kako škodljive so bile posledice, ki jih je povzročil kult Stalina deželi, in da je začrtala nalogo, da je treba odločno napraviti konec praksi kulta osebnosti ter njenim posledicam, kar bo ustvarilo najboljše pogoje za ustvarjalno delo narodov SZ. Toša Popovski

KOLIKO AMERIŠKEGA KAPITALA JE V KANADI

»Politični nogomet med sosedi«

Opozicija trdi, da je kontrola popolna — Vlada v nelagodnem položaju

New York, maja

Po letu 1812 so kanadsko-ameriško mejo začeli imenovati »črto miru«. Trdnjave obakraj Velikih jezer so spremenili v turistične atrakcije, mejniki vzdolž 47. vzporednika pa so postali križišča menjave med dvema med seboj povezanima gospodarstvom, ki se med seboj dopolnjujeta. Pokrajini Quebec in Ontario sta se zlasti sprepeli z industrijo ameriških držav Michigan in New York, dinamični kapital ZDA pa je prodrli skozi vsa vrata, ki jih je kanadska industrijska ekspanzija pustila odprta tujim investitorjem.

Na politični fronti je bilo minulo poltrugo stoletje manj mirno. Pred 25 leti je padla liberalna vlada pod naskokom konservativcev, ki so usmerili svoj napad na najbolj občutljivo vprašanje —

na predloženo trgovinsko pogodbo z ZDA. Po enainvajsetih letih ponovne in stalne opozicije se kanadski torijci pripravljajo zdaj na podoben pohod, katerega sridnost bo naraščala vse dotlej, dokler fanfare ne bodo proglasile zmagovalca na parlamentarnih volitvah 1957.

Od 1,2 na 13 milijard

Neposreden povod za to je bilo poročilo, ki ga je te dni objavil kanadski statistični urad in ki je pokazalo, da kapital ZDA nadzoruje 45% kanadske industrije in rudarstva.

V začetku tega stoletja so bile tuje investicije v Kanadi vredne 1,2 milijarde dolarjev. Danes znašajo 13 milijard, od česar odpade malone 7,5 milijarde na ameriški kapital.

Glavni dotok kapitala v Kanado obsega obdobje po letu 1945. V tem času so privatni investitorji vložili v njeno industrijo 5,4 milijarde dolarjev. Samo 800 tisoč dolarjev od tega denarja ni prišlo iz ZDA. Večina ameriškega kapitala pa se je sosredila v ključnih panogah, v petrolejski industriji, rudarstvu, avtomobilski, kemijski in električni industriji.

Tristranska debata

Opozicijski voditelj George Drew je našel v statističnih podatkih orožje za začetek doslej najsrdečje politične kampanje proti liberalcem, ki so na krmilu. Ameriški jeklarski kombinati, je opozoril Drew, se pospravili svoje zaloge in zdaj pripravljajo kanadskim železnim rudnikom podobno usodo. Postavil se je po robu pospešenemu izvozu železne rude v ZDA in zahteval, naj bi namesto tega več kanadskih delavcev zaposlili pri predelavi te rude doma.

Družbe, ki jih nadzoruje ameriški kapital, je vzkljnil Drew, se obnašajo, »kakor da je Kanada pedeseta država ZDA... Kanadčani bi morali proglasiti svojo gospodarsko neodvisnost. Mi nečemo ostati drvarji, nosači vode in kopači za katerokoli drugo deželo...«

Ameriški veleposlanik Douglas Stuart je menil, da ne more molčati spričo tega napada. Tvegati je neogibno kritiko in naravnost

imenoval opozicijskega voditelja Drewa moža, ki »morda namestoma ustvarja maksimum sumov, da bi zalil ponos slehernega Kanadca in njegovo spoštovanje do samega sebe.«

Intervencija ameriškega diplomata je sprožila proteste. Skrajna vlada ni hotela odgovoriti na hrup o »vmešavanju v notranje zadeve«. Toda pritisk v parlamentu je bil tolikšen, da je zunanji minister Lester Pearson poslancem sporočil, da ima Stuart vso pravico šteti ameriške interese, da pa morda vendarle ne bi bil smel voditelju kanadske opozicije naravnost odgovoriti.

Vladni govorniki pa so tudi izrazili bojazen, da se ameriške družbe ne bodo začele izmikati vlogi »žoge v političnem nogometu« in začele iskati druga tržišča za svoje investicije. Zato sta Pearson in trgovinski minister Howe zavrnila zahtevo, naj vlada regulira proizvodnjo in kontrolo ameriške industrije v Kanadi.

Jaša Levi

Plebiscit v britanskem Togu

Za »Borbo« napisal Amalzo Foli Izloga, študent beograjske univerze.

Ze nekaj let razpravljajo o prihodnosti britanskega Toga, ki je malone 40 let pod britansko upravo. Razen britanskega je tudi francoski Togo pod francoskim skrbništvom, ki o njegovi prihodnosti še niso razpravljali. Ljudstvo obeh delov Toga zahteva, naj pripoznajo njegove pravice. Njegovi predstavniki zadnja leta postavljajo v OZN svoje zahteve po samostojnosti.

Naposled je OZN sklenila izvesti plebiscit, in sicer le v britanskem Togu in urediti tole vprašanje: ali se hoče ljudstvo britanskega Toga priključiti Zlati obali, oziroma ali hoče še naprej ostati pod skrbništvom OZN.

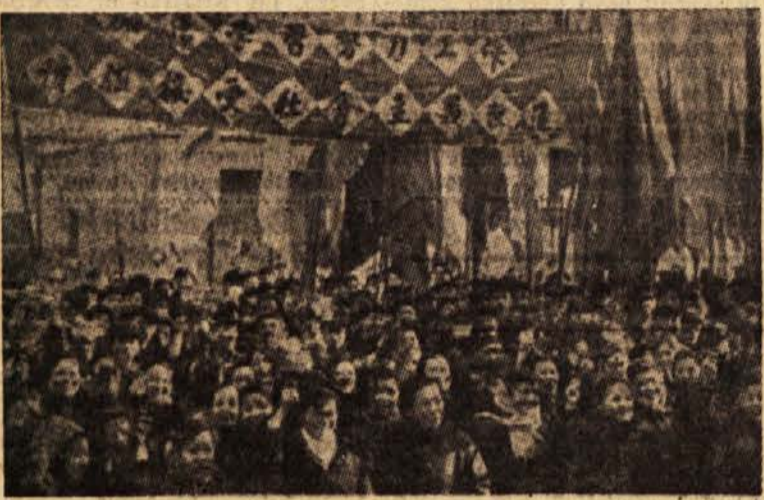
Plebiscit se je začel 9. maja. Po zadnjih podatkih povzemamo, da so zmagali pripadniki tako imenovane »Convention Peoples Party«, ki so za priključitev k Zlati obali (za priključitev je glasovalo 92.775 volivcev, proti pa 66.529).

Zlata obala je v sklopu britanskih afriških posesti zahtevala, da ji Velika Britanija priporoči samostojnost. Britanska vlada pa se obojavlja in postavlja pogoje, da Zlata obala ostane še naprej članica Britanske skupnosti narodov.

Britanski minister za kolonije je odgovoril na zahtevo Zlate obale z izjavo v Spodnjem domu, da bodo na področju Zlate obale volitve v času in pod pogoji, ki jih določijo britanski guverner.

Britanski Togo, ki je bil še do nedavnega pod skrbništvom OZN, je zdaj postal britanska kolonija, ker je prišel v sklop britanske kolonialne posesti — Zlata obala. Ce bo Zlata obala postala nekoč neodvisna, bo prav tako postal neodvisen britanski Togo kot del Zlate obale, ostal pa bo v sklopu Britanske skupnosti narodov.

Kaj bo s francoskim Togom? Treba je počakati na nadaljnji razvoj dogodkov. Vendar je želja ljudstva obeh delov Toga jasna: zdaj vedno odločneje zahteva svojo neodvisnost.

Delavske manifestacije v Tencinu

Veliki Trg je bil okrašen z vsemi petimi slikami — Maovo pri vratih pod svečano tribuno ter Marxovo, Engelsovo, Leninovo in Stalinovo na drugi strani Trga. Vzklicanje socializmu, marksizmu-leninizmu in miru se je pomešalo z vzkliki Mao Ce Tunga »uan su — eje, kar pomeni »naj živi 10.000 let« in kar je tradicionalno največje počastitev in pozdrav na Kitajskem.

Mobilizacijski značaj parade je pritisnil pečat tudi mnogim zanimivostim. Kakih 110.000 delavcev, ki so nastopili z udarniki in pionirji s 1500 bobni na čelu, je

drugih vzhodnoevropskih dežel. Zato se človek ne sme čuditi, če sliši pravo našo »seljanko« (»Kad se Cigo začeli...«), ki so jo prevzeli bržčas od Bolgarov ali Čehov. Mnogo več pa je raznih družabnih iger, kakor n. pr. »slepe miši«. Mnogi aktivni pa nastopajo z lastnimi programi. Mladi amaterji plešejo s pahljačami ali zastavicami, nastopajo z baletnimi točkami ali prepevajo. Človek se prepriča, da je takšno rajanje za res hkrati tudi veliko učenje. Če je aktiv spretnost, pritegne in vključuje v rajanje na stotisoče radovednežev, starih in mladih, ki

ŠESTA PLAST

(Nadaljevanje s 3. strani)

Ničesar nisem razumel. Upam pa, da sem se v tistem hipu »kot žrtev« kljub temu dovolj dostojanstveno obnašal.

Potlej se je nadaljevalo po vseh italijanskih pravilih: mnogo ljudi, mnogo policajev in strastni polurni prepri, v katerem sta si nasprotnika izpovedala politična prepričanja, uničila drug drugemu svetovni nazor, proglasila Gronchija za komunista, sv. očeta za paglavca in Togliattija za reakcionarja, si vsi njih pet minut zagrozila z ubojem na izbran način, na primer — oprostite, če v ilustracijo dobesedno navedem — »oprostite, če v ilustracijo dobesedno navedem — »oprostite, če v ilustracijo dobesedno navedem — »oprostite, če v ilustracijo dobesedno navedem...« ali pa s »popolnim onesposobljenjem, še naprej podpirati vtičanske borbe«, v kar so živahno posegali vsi navzoči s policaji vred.

Potlej se nista niti oklofutala. Same besede, gosti počitki stavki v rimskem žargonu. Ko sta izčrpala v ta namen določene energije, sta sedla vsak v svoj avto — in se najbrž nikoli več v življenju ne bosta srečala.

Na poti proti Gianicolu je Luigi globoko potegnil iz ljubljanske Morave in spregovoril:

»Oprostite, da sem vas zabil. Sem mislil, da trdnje sedite.«

»Malenkost! Da sva jo le srečno odnesla.«

»Midva? Oni!«

»Obojni, sem si mislil in se spomnil, da je bil tale prepri pravzaprav prvi in edini primer, ko sem slišal govoriti Italijane resno o politiki. Za povprečnega Italijana je »politika« samo le še slab dovtip. Kakor vtičanski čudež, ljubezen Sofije Loren ali afera Ponti de Laurentis, reklama za Cinzano ali zakonska zvestoba. Nekaj,

kar se neprestano in zviška vsiljuje, pa se vsak hip osmeši z nedoslednostjo in plehkostjo. Nekaj, kar je do kraja kompromitirano in zato docela odveč.

»Ali veste, kdaj se rimski promet najbolje odvija?« me je povprašal nekoč Luigi. »Od desetih zvečer dalje, ko oddajo prometni stražniki s svojih postavkov! — Kakor da bi ne znali sami, brez njih šofirati!«

Ko sem tako za hip pomislil na globoko sovražstvo Rimljanov do politike, me je vprašal Luigi:

»Kajne, da niste ničesar razumeli?«

»?«

»Revež je. Ni dvoma. Pa tudi falot. In bedak, da si je ravno mene izbral.«

»Ne vem, o čem govorite.«

»Sem si mislil. Če bi imeli kaj več denarja, bi vas že zdavnaj pokopali v Tiberu. — Ali res niste opazili? Pol ure me je lovil, da bi se vanj zaletel.«

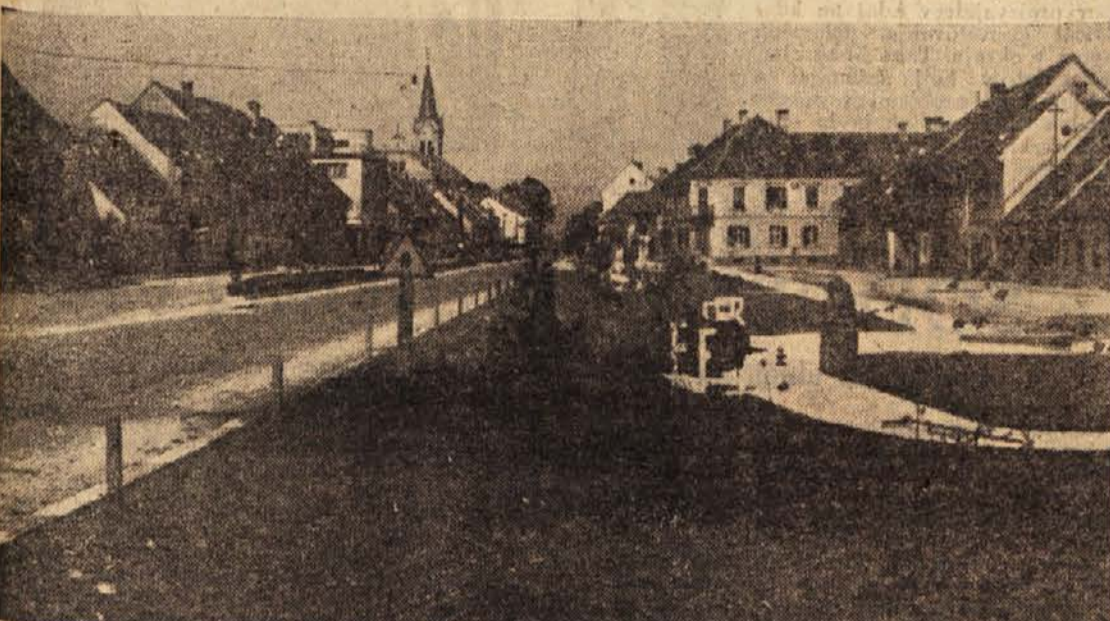
»Neumnost! — Oprostite.«

»Neumnost? Saj to vsi delamo. Zavarovani smo, in kadar nam zmanjka denarja — seveda če smo res v stiski — poiščemo koga, ki se v nas zaleti. Dobimo zavarovalnino. Mojemu prijatelju so pred kratkim izplačali 180 tisoč. 80 tisoč je plačal za popravilo, s 100 tisoči se je oblekel in si sploh pomagel. Seveda je odlični šofer. Znal si je izbrati partnerja. Treba je imeti tehniko. Zaleteti se je treba z zadnjim delom avta v nasprotnikov prednji del. Ker to pomeni, da se je on zaletel v vas, ne vi vanj. Sicer so odbitki in globe in sploh sitnosti. — Capito? Ecco! — Norec! Takoj bi bil lahko opazil, da sem šofer prve kategorije... Se za vino in kruh ne bo zasluzil.«

Ko so polnili rezervar z bencinom, sva popila espresso in konjak.

(Dalje prihodnjič)

Dolina ZELENE ROŽE

O B I R A L K I

Delo zdravi

Občina Zalec, ki sodi med gospodarsko najmočnejše občine v celjskem okraju, obsega večji del lepe Savinjske doline. Po površini meri skupno 29.885 hektarov ter ima 28.464 prebivalcev. Rodovitnih površin je v občini nad 28.900 hektarov, ali 96,5 odstotka. Najbolj donosna kmetijska panoga je hmeljarstvo. Na teritoriju občine je 5 večjih socialističnih kmetijskih gospodarstev ter 16 kmetijskih zadrug. Industrijskih podjetij je 11, 42 trgovin, 24 obrtnih obratov, 7 zdravstvenih ustanov socialističnega sektorja. Zaposlenih je skupaj nad 5000 delavcev in uslužbencev.

Občinski ljudski odbor šteje 40 ljudskih odborov. Občinski LO ima 12 različnih svetov, več odborniških komisij ter 12 upravnih komisij. Tako je skupaj vključeno v soupravljanje pri občinskem ljudskem odboru več kot 400 državljanov. Na področju občine je tudi 18 krajevnih odborov, ki že razmeroma dobro delajo.

V delavsko upravljanje in družbeno upravne organe je v občini Zalec vključeno več kot 1500 državljanov. Če pa upoštevamo še druge odbore društev in raznih organizacij sodeluje na različne načine v upravljanju znatno večje število prebivalcev občine.

Novo Celje, o katerem gre glas med ljudmi zaradi uspešnega zdravljenja pljučne tuberkuloze in tuberkuloznega meningitisa, je v žalski občini med Zalcem in Petrovcami. To ni vas, marveč nosi omenjeno ime zgolj zavod — bolnišnica za tuberkulozo.

Posloplja, kjer se zdravi 255 bolnikov, zastirajo visoke smreke in košati kostanji. Tu leži svojevrsten mir, le kdaj pa kdaj se v dolini utrga žvižg lokomotive. Pomlad je bolnikom prinesla novega veselja. Številni ptički od zore do mraka gostolijo v gostem vejevju in veter prinaša z vseh strani opojen vonj cvetočih jablan. Na gredah se klanjajo glave tulipanov in pomladansko sonce nežno boža srne, ki stopicajo sem ter tja po visoki travi. Da, pomlad je tudi v Trbovljah, Mariboru, Prekmurju. Bolniki, ki ste iz teh krajev in od drugod, morda vam bo ta pomlad spet vrnila zdravje.

Z našega obiska tokrat ne bomo pisali o medicinskih uspehih, marveč o drugi novosti, ki so jo v zdravilišču uvedli proti koncu lanskega leta — o delovni terapiji, o raznovrstnem koristnem

krojenje je med bolnicami najprej vzbudil veliko zanimanje. Organiziranega dela se je najprej lotilo 21 pacientk. Zdravilišče je s podjetjem Singer sklenilo pogodbo, tako da imajo sedaj za vezbanje tečajnic 15 šivalnih strojev, dvakrat tedensko pa prihaja strokovna učiteljica vadit krojenje in šivanje. Začetni in dopolnilni tečaj trajata skupaj 6 mesecev. Drugi šivalni tečaj obiskuje 26 pacientk. Za tečaje so najprej izbrali poljske delavke, dekleta brez poklicev in matere z otroki, ki jim bo znanje v njihovem življenju izredno koristilo. Stroške za vzdrževanje delovne terapije plača zavod, o vseh vprašanjih pa razpravlja in odloča komisija za delovno terapijo. Za njeno organizacijo ima nedvomno največ zaslug zdravnica dr. Zofija Kožarjeva.

V pododdelku za pletenje z barvastimi rafijo je zaposlenih 20 bolnikov. Njihovi izdelki so zelo raznovrstni: torbice, opleteni servisi za vino in liker, opletene steklenice, razni podstavki, košarice itd. Pacienti delajo pod strokovnim vodstvom delovnega terapevta, ki je sam stoodstotni invalid. Z izredno vno se je nekaj pacientov lotilo izdelovanja lesenih in roževinastih predmetov in okrasov. Tudi to je poseben pododdelek. Doselej so izdelali številne igrače za otroški oddelek zdravilišča, vsem ko so nekaj izdelkov celo prodali. Prav tako so predali več predmetov iz barvaste rafije. Četrty pododdelek za pletenje iz vrbovih vej vodi nek pacient. Z omenjenim delom se ukvarja pet pacientov. Le-ti so izdelali pletene izdelke za potrebe zdravilišča, sedaj pa jih delajo tudi za potrebe drugih zdravstvenih zavodov v okraju. Razen omenjenih pododdelkov imajo v sklopu organizirane delovne terapije še pododdelek za čevljarstvo.

V delovno terapijo sodi tudi kulturno-prosvetno delo. Pacienti so imeli izobraževalni tečaj, drugega pa nameravajo začeti v kratkem. Tu so tudi številna predavanja, nastopi, koncerti, filmske predstave itd.

Pacienti so z organizirano delovno terapijo zelo zadovoljni. Omenimo naj še to, da je za bolnike na otroškem oddelku uveden vsakodnevni šolski pouk, kjer posredujejo otrokom učno snov od prvega do šestega razreda osnovne šole. Pouk je skupinski in ga vodi učitelj.

Služba, ki se visoko obrestuje

Kmalu po tem, ko so v Zalcu na novo ustanovili Inštitut za hmeljarstvo, so tu odprli tudi poseben oddelek za zaščito hmelja. Zaščitni oddelek vodi inž. Miljeva Kač.

Prvenstvena naloga tega oddelka je bila zaščititi savinjski hmelj pred rasilinskimi boleznimi in škodljivci ter tako izboljšati kakovost pridelka. To pa je predpogoj za konkurenco na svetovnem trgu, ki je že več let zatovnem s hmeljem raznih kakovosti in sort. Kmetovalci — hmeljarji so podprli napore strokovnjakov in tako lahko po treh letih uspešnega sodelovanja ugotovljamo lepe rezultate.

V Savinjski dolini so hmeljarji že pred vojno zelo uspešno zatirali rastlinske bolezni. Ponekod so škropili nasade celo petkrat

IZ RAZGOVORA Z ING. MILJEVO KAČ

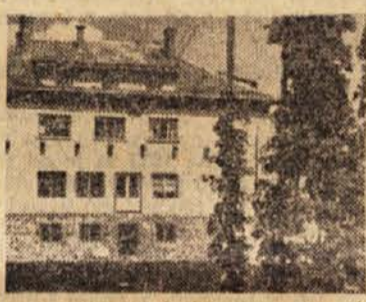
na leto. Vojna in povojni čas pa so tudi na tem področju zapustili svoje zle posledice. Primanjkovalo je škropilnic in sredstev za škropljenje. Razen tega je bilo po vojni več sušnih let, ko hmeljarji niso mnogo škropili. Spričo navedenih okoliščin kmetovalci niso dovolj skrbeli za uničevanje škodljivcev. Zato so minila leta, preden so v Savinjski dolini spet uvideli, da je z učinkovitim in organiziranim zaščitnim delom vendarle treba začeti. Organizacijo zaščitne službe je na območju Savinjske doline prevzel zaščitni oddelek Inštituta za hmeljarstvo.

Le-ta spremlja ves razvoj in ugotavlja kdaj in v katerih krajih se nevarni škodljivci in boleznih hmelja najprej pojavijo. V vsakem primeru takoj ukrepajo. Na poskusnih hmeljiščih preizkušajo razna zaščitna sredstva, ki jih dobe od sorodnih institucij in podjetij. Vse izkušnje redno posredujejo hmeljarjem. Le-ti se vsak dan obračajo na Inštitut po navodila, odnosno jih na terenu obiščejo strokovnjaki in jim svetujejo. Tudi druge izkušnje, ki jih doseže oddelek za zaščito v sodelovanju s proizvajalci, sproti prenašajo na terenu, tako da je povezava med izsledki in prakso zelo uspešna.

Rastlinsko zaščitni oddelek je prevzel tudi vso organizacijo škropljenja na terenu. Strokovnjaki oddelka so od jutra do mraka na polju, kjer pregledujejo nasade in se posvečujejo s hmeljarji o agrotehničnih ukrepih, ki jih morajo izvršiti. Hmeljarji z zadovoljstvom sprejemajo napotke, kajti uspehe pravilne zaščite se najbolj kažejo v proizvodnji, to je v boljši kakovosti in višjem pridelku hmelja. Končni denarni učinek pa najbolje

močje celjskega okraja. Zaščitni oddelek Inštituta za hmeljarstvo v Zalcu je v ta namen dobil sredstva iz sklada za pospeševanje kmetijstva. Le-ta bo sedaj ob podpori strokovnjakov OLO in OZZ organiziral, odnosno izboljšal rastlinsko zaščito v poljedelstvu, sadjarstvu in vinogradništvu.

V nekaterih krajih celjskega okraja je oddelek za zaščito rastlin že priredil več demonstrativnih in raziskovalnih poizkusov v sadjarstvu. Na različnih mestih imajo poskusne parcele. S takim delom bodo še nadaljevali. Ker sta škrlup na sadnem drevju in češpljev kapar v okraju zelo razširjena sadna škodljivca, bo zaščitni oddelek organiziral akcijo za načrtno uničevanje obeh

Hmeljarski inštitut v Zalcu

lani dosegli boljše kakovost hmelja, kar je povečalo dohodke za več kot 80 milijonov dinarjev. Na račun boljše zaščite se je zvečal tudi količinski donos, kar znaša v denarju približno 20 milijonov dinarjev.

Večina hmeljarjev računa na učinkovitost zaščitne službe in ne pomišlja, ko je treba v ta namen oddvojiti denarna sredstva. Spričo razmeroma visokih pridelovalnih stroškov za hmelj, se vsak dinar, ki je vložen za potrebe zaščite, tudi visoko obrestuje.

Dosedanji uspehi zaščitnega oddelka ter potreba po taki službi v ostalih vejah kmetijske proizvodnje, je spodbudila pristojne organe Okrajnega ljudskega odbora in OZZ, da kmetijsko zaščitno službo razširijo na celotno ob-

Slavka Žrebelj dela že 22 let v šempetrski tekstilni tovarni

Žrebelj v Šempetru v Savinjski dolini pred vojno niso dobro živeli. Otroci so zato morali že zgodaj do-

Slavka Žrebelj

Lični izdelki iz Novega Celja

škodljivcev. Letos bodo propagirali na razne načine tudi uporabo škropiv proti plevelom ter drugih sredstev za uničevanje krompirjeve plesni.

Napori za izboljšanje zaščite rastlin v vseh kmetijskih vejah bodo nedvomno rodili večje sadove, če bodo kmetovalci vselej z razumevanjem sodelovali. Primer takega sodelovanja proizvajalcev in oddelka za zaščito je področje Savinjske doline.

delu, ki ga z veseljem opravljajo številni bolniki.

Na pobudo upravitelja zdravilišča so septembra lani uvedli delovno terapijo. Pravzaprav so tu ustanovili poseben oddelek za delovno terapijo s petimi pododdelki. Adaptirali so več zdraviliških prostorov in prav te dni dokončujejo zadnja dela. Pa poglejmo, kakšna je delovna terapija v Novem Celju.

Prvi — oddelek za šivanje in

tudi številni pevski zbor, kjer pojejo stari in mladi. V gasilskem društvu pa se ponašajo z zelo delavno žensko gasilsko desetino.

Tu nimajo nobene gostilne in zato človek dlje postoji sredi vasi ter se razgleduje naokoli, da bi uzri kaj novega. In res, mogočni lipi sredi vasi, o katerih menijo, da sta stari več sto let, sta poleg zvonika najvišji v Gotovljah. Ko je leta 1880 velik požar do tal uničil vasi in vse sadno drevje, sta edino lipi ostali nedotaknjeni. Tako meni najstarejši Gotoveljčan in menda tudi najstarejši Savinjan, 88-letni kmet Franc Antloga.

Franc Antloga je velik kmet, ki je vse življenje moral pošteno prijeti za delo. Letos oktobra bo star 96 let. S ponosom mi je pokazal lep sadovnjak, ki ga je sam zasadil in negoval. Požar pred približno sto leti je namreč uničil vse sadno drevje in so vse morali na novo saditi. Usodnega leta poleti se je vnelo pri Kudru, kjer so otroci zažgali požeto pšenico.

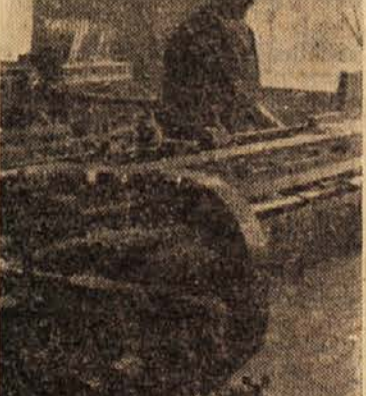
V pomenku o devetih križih je Antloga povedal tudi to, da nikoli ni bil bolan. Ni kadil, pil pa je samo jabolko, ali nogomet. Razen tega imajo

V minulih letih so na področju Savinjske doline izvršili več manjših in večjih hmeljoracij. Tudi naša slika kaže novi odvodni kanal na polju blizu Zalca. Največje hmeljoracijsko delo v občini je regulacija potoka Loznica, ki traja že več let. Sredstva, ki jih v ta namen dajejo kmetje, bodo čez leta omogočila saditev hmelja na več sto hektarjih novih površin.

Žalec

Trg Zalec je upravno središče žalske občine. Tu je tudi sedež občinskega ljudskega odbora. Skozi naselje trgi Savinjska magistrala — cesta Maribor—Ljubljana. Trg napravi lep vtis. Večino hiš ob glavni prometni žili so lepo obnovili lep leti, ko je bil tu mednarodni kongres hmeljarjev. Po vojni so prebivalci zgradili precej novih hiš, posebna pridobitev pa je moderen Inštitut za hmeljarstvo. Razen združbenega podjetja za izvoz »Hmezad« z velikimi skladišči in obrati za konserviranje hmelja, so tu še tovarne Juteks, kovinsko podjetje z livarno in manjši obrtni obrati. Sedaj urejajo tudi nove trgovine, več komunalnih problemov pa čaka poznejše rešitve (oprema šole, stanovanj itd.).

V Zalcu imajo kino dvorano z odrom, a še zmeraj precej ljudi odhaja iskati primernega razvedrila v Celje, ki je oddaljeno vsega le 9 km. Zveze z avtobusi in vlaki so razmeroma ugodne.

ma za kruhom. Tudi Slavka Žrebelj je odšla s petnajstim letom na delo. Leta 1934 se je zaposlila v šempetrski tekstilni tovarni. Sedaj je tkalka. Ceprav je stara šele 37 let, že ima za seboj 22 let dela v tekstilni tovarni.

V šempetrski tekstilni tovarni je Slavka ena najbolj pridnih delavk. Normo na svojem delovnem mestu redno dosega, odnosno celo presega, a njeni izdelki so zmeraj najlepše izdelani, brez napak. Za vsakim strojem zna večše delati. Na delu je zelo disciplinirana in kot taka je tudi za zgled v podjetju. Slavka zatrjuje, da drugače ne bi mogla delati, kot je delala doslej. Meni, da bi bilo lepo, ko bi vse enako veselilo delo v tovarni.

Zbral in napisal
Franjo Krivec

Večkrat bi zaigrali kako igro, pa...

Gotovlje je značilna savinjska vas sredi doline hmelja. Vas šteje kakih dve sto hiš. Med njimi je precej enonastropnic — kmečkih hiš, ki jih je videti po vsej Savinjski dolini. Tudi tu imajo velika gospodarska poslopja. Skoraj vse domačije obdaja drevje, nekoliko v stran pa se širijo njive, zasajene s hmeljem in drugimi njivskimi kulturami. Ta čas je na polju zelo živahno, saj je obilo dela z obrezovanjem kuštrovcev in navezovanjem najmočnejših panog hmelja na vitke hmeljevske, da bi se je laže oprile. Ze zgodaj jutraj srečaš na cesti ženske s kolesi, si imajo na prtljajniku pripet snop slame, ali pa z njihovimi krili v vetru šelesti rafija.

V Gotovljah imajo šolo in zadržni dom, le da slednji še ni popolnoma zgotovljen. Dekleta so potožila, da bi v Gotovljah večkrat zaigrali kako igro, ko bi imeli dvorano. Sedaj nameravajo najeti posojilo za dograditev potrebnega zadržnega doma. Mladina je zelo delavna, saj vneta vadijo v društvu »Partizan«, ob nedeljah pa se kaj rudi z igranjem in igranju odbojko, ali nogomet. Razen tega imajo

ne pozna in še zmeraj ima več zdravih zob. — Zelimu mu, da bi zdrav dočakal 100 let življenja!

Antloga Franc iz Gotovelj

Praznik naših gasilcev

Leta 1951 so nekateri gasilske organizacije predlagale, naj bi enkrat na leto praznovali Dan slovenskih gasilcev. Zato odleje praznujejo zadnjo nedeljo v maju kot svoj praznik.

Vsako leto imamo razne gasilske prireditve v okrajnem ali občinskem merilu, kjer se pokaže razvoj in uspeh gasilske organizacije. Z razvojem našega gospodarstva na oseh področjih se razvija in izpopolnjuje tudi požarno-varnostna služba, razvija in izpopolnjuje se tudi naše gasilstvo.

Nobena država v Evropi nima tako na gosto posejanih prostovoljnih gasilskih društev, kakor jih ima Slovenija. Razumljivo je, da se v sodobnih pogojih razvoja našega gospodarstva in družbenega upravljanja strokovno, gospodarsko in kulturno oblikuje tudi naš gasilec.

Se so ljudje, ki mislijo, da so gasilci zgolj za parade, svečanosti, manifestacije in za razne priložnosti, ko druge organizacije odpuščajo. Gasilska društva v Sloveniji imajo že bogato zgodovino dela na požarno-varnostnem področju in tudi mnogo zaslug pri ohranjanju gospodarstva in rešenju človeških žljojenj ob požarih, ki so bili zadnjih 80 let v naši državi. Res je, da se tu in tam nekateri naših društev še držijo stari predsodki, da nekatera društva še mislijo, da se jih politično, gospodarsko in kulturno žiljenje ne tiče; vendar je takih društev vedno manj, kajti kjer so voditelji gasilskih društev aktivni člani SZDL, združenih ali prosvetnih organizacij, tam vnašajo v gasilska društva novega, socialističnega duha. Tako se gasilska društva ne ukvarjajo samo s strokovnim izpopolnjevanjem, temveč razširjajo dejavnost tudi na ostala področja in se bavijo s telesno vzgojo in kulturno-prosvetnim delom.

Gasilski praznik bo posvočen raznim predavanjem, akademijam, različnim prireditvam; na ta dan bodo popravljali ali obnavljali gasilci svoje domove, drugod bodo pregledovali požarno-varnostne naprave v tovarnah, po mestih, rudnikih, na prometnih vozilih, po kmečkih domovih, gospodarskih poslopih, po združnih domovih, solah in raznih drugih javnih zgradbah. Nekatera gasilska društva bodo nastopila z vajami članov in članic, s pionirji in pionirkami.

Potrebno je, da se ose to razvija v okviru Socialistične zveze in sodelovanju z drugimi, gasilstvo sorodnimi organizacijami. Naše gasilstvo je tesno povezano s človekoljubno organizacijo Rdečega križa, posebno pri malih asanacijah na vasi in vzgoji sanitarnega osebja. Gasilstvo je povezano tudi z dimnikarsko organizacijo, profiletalsko zaščitno, telovadno organizacijo »Partizan«. Skratka, gasilska društva in organizacije, s katerimi je na gosto posejana naša država, imajo vse možnosti za vsesplošno in polno udeleževanje v naši družbi.

Na dan slovenskega gasilstva, ko bodo naše organizacije pregledovale uspehe in tudi neuspehe, bo vsako gasilsko društvo z lahkoto ugotovilo, katere dejavnosti v društvu še manjka in katero dejavnost je treba v bodoče še bolj razvijati in izpopolnjevati. Nešteti ljubitelji gasilstva se bodo spominjali važnosti in vloge gasilske organizacije in bodo posebno na podeželju pomagali pri gradnji, popravilu ali obnovi gasilskega doma, ki bo služil vsem članom in tudi drugim organizacijam, če nimajo doma za svoje društveno žiljenje in udeleževanje.

Zelimo, da bi praznik naših gasilcev koristil napredku požarno-varnostne službe, preprečitve in sodelovanja z drugimi strokovnimi in telovadnimi organizacijami, kar bo dajalo moč za nadaljnji razvoj gasilstva v naši državi. Malec Hacc

V celjskem okraju so lani porabili nad 420 vagonov umetnih gnojil

Kmetijstvo na območju celjskega okraja je v minulom letu porabilo rekordne količine raznih umetnih gnojil — skupaj 6415 ton, ali več kot 420 15-tonskih vagonov. Od skupne količine je kmetijstvo porabilo največ fosfornih umetnih gnojil in sicer 3665 ton, dušičnih 1672 ton ter kalijevih umetnih gnojil 1077 ton.

Cene na živilskem trgu v Celju

Zapoznela pomlad je imela svoje posledice tudi v sorazmernem višjih cenah zelenjave. V začetku maja je bila na trgu manjša izbira, cene pa primerno velikemu povpraševanju. Trenutno je živilski trg v Celju bolj založen z zelenjavo, cene posameznih pridelkov pa so tele: sadje: jabolka 40 dinarjev, češnje kilogram 100 din; zelenjava: solata herbivka 70-100 din, glavnata 40-90 din, grah v stročju 100 din, nova čebula 50 din, česen 100 din, špinat 40-60 din, krompir 17-18 din, fižol do 70 din, kislo zelje 35 din, ostalo: mleko liter 32 din, smetana 200 din, domač sir 40 din, jajca 14 din. Na trgu je tudi precej silikozna zelenjava po primernih cenah.

Pobuda Okrajnega sindikalnega sveta v Ljubljani Za ustreznejše metode dela Zbora proizvajalcev

Na zadnji seji je predsedstvo Okrajnega sindikalnega sveta v Ljubljani razpravljalo o nekaterih zanimivih vprašanjih. Pri OSS nameravajo ustanoviti pravno posvetovalnico, ki bi nudila članom sindikata nasvete zlasti s področja delovnih razmerij, pa tudi glede drugih problemov. Predsedstvo OSS je tudi sklenilo, naj ženska komisija prouči sindikalno organizacijo gospodinjskih pomočnic. Le-te imajo zdaj na področju okraja eno samo podružnico, kar pa ne ustreza. Od okrog 1500 gospodinjskih pomočnic v okraju je včlanjenih v sindikatu le okrog 300 tovarišev. Predsedstvo OSS smatra, da kaže upostaviti sindikalne podružnice hišnih pomočnic po občinah, pri čemer bo iskalo pomoč in sodelovanje ženskih društev. Začeti bo treba razmišljati tudi o Domu gospodinjskih pomočnic v Ljubljani.

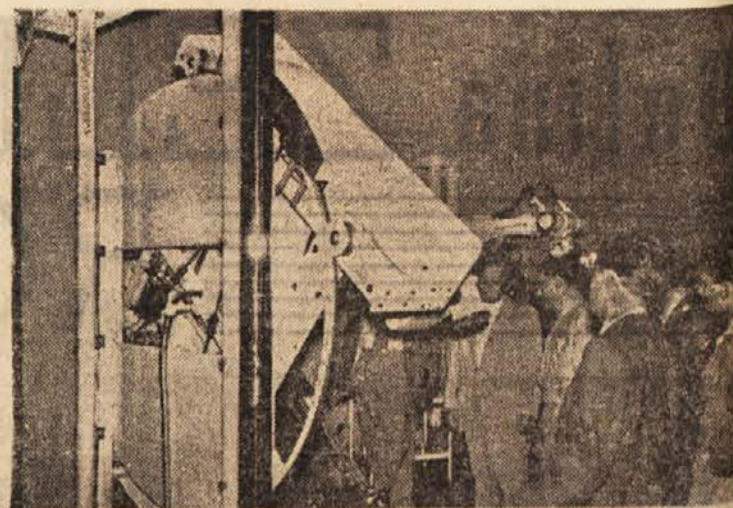
V sodelovanju z Ljudsko univerzo pripravljajo sindikalne organizacije v ljubljanskem okraju seminarje za člane organov delavskega upravljanja.

Predsedstvo OSS je razpravljalo tudi o tem, kako izboljšati metode dela Okrajnega zbora proizvajalcev, da bi le-ta lahko

bolj uveljavil svojo družbeno funkcijo. OSS naj bi mobiliziral Zbor proizvajalcev za to, da bi obravnaval razne družbene ekonomske probleme, ki jih srečujejo sindikalne organizacije in delavski sveti v svoji praksi. Zbor proizvajalcev naj bi se pri proučevanju posameznih problemov bolj oslanjal na delo komisij. Posamezni delavski sveti v okraju glede dela s komisijami celo že prednjačijo pred Zborom proizvajalcev, ker se že dokaj dobro opirajo na komisije. OSS namerava pomagati Zboru proizvajalcev — v začetku — tudi s tem, da bi oba organa — OSS in Zbor proizvajalcev — imela nekaj skupnih sej, na katerih bi obravnavali, denimo, plačni sistem in njegov vpliv na gospodarstvo v okraju, higiensko tehnično zaščito (ki je ni moč smatrati le kot socializem, marveč predvsem kot gospodarski problem), zaposlovanje delovne sile, strokovno usposabljanje kadra in podobno.

Zbor proizvajalcev naj bi upostavil tudi tesnejše stike in sodelovanje z delavskimi sveti. Ker je praktično zelo težavno sklicevati zbere volivcev-proizvajalcev po volilnih enotah, naj bi sklicevali zbere volivcev, ki bi se

jih udeleževali člani delavskih svetov in upravnih odborov podjetij ter sindikalni odborniki s področja posameznih volilnih enot. Razen tega naj bi Okrajni zbor proizvajalcev kdaj pa kdaj sklical posvetovanja delavskih svetov v okraju. Tako bi se Zbor proizvajalcev bolj seznanjal z ekonomskimi problemi v gospodarskih organizacijah in bi obogatil vsebino svojega dela, na ta način pa bi potem lahko bolje usmerjal ekonomski razvoj v okraju. M. Z.

Posebno pozornost je vzbudil Siemensov univerzalni rentgenski aparat

SODOBNE PRIDOBITVE

ki smo jih videli na razstavi rentgenskih aparatov in pribora

Razstava rentgenskih aparatov in pribora na Gospodarskem razstavišču nedvomno izpolnjuje svojo osnovno nalogo, seznaniti jugoslovanske rentgenologe z naj-sodobnejšimi pridobitvami na področju rentgenskih aparatov, pribora, filmov in drugih potrebščin. Takšen širši pregled napredka na področju rentgenske tehnike je tembolj potreben, ker se uvajajo nove metode v rentgenski diagnostiki in terapiji, ki zahtevajo stalno in nenehno razvijanje in izpopolnjevanje rentgenskih aparatov in raznega pribora. Tako nastajajo specialni rentgenski aparati, ki se razlikujejo po zmogljivosti in tudi po pomenu, bodisi da služijo diagnostiki ali pa terapiji. Čedalje raznovrstnejši je tudi rentgenski pribor. Vse te novosti lahko vidimo na razstavi, ki zavzema ves levi trakt glavnega razstavnega paviljona, čeprav sodeluje na razstavi le 11 razstavljalcev, od tega 8 inozemskih.

Predvsem naj omenimo veliko domače podjetje »ZAVODI RR« v Nišu, ki se je s svojimi prvimi rentgenskimi aparati pojavilo na trgu konec leta 1953 in je od tedaj na temelju pridobljenih izkušenj bistveno izpopolnilo in avtomatiziralo svoje aparature, jih opremilo s sodobno mehanizacijo ter razvilo vrsto novih aparatov za razne namene. V naših zdravstvenih ustanovah je zdaj v obratu že okrog 500 rentgenskih aparatov iz te tovarne. Na razstavi prikazuje podjetje svojo najnovejšo aparaturo — štirikentnični rentgenski univerzalni in avtomatizirani diagnostični rentgenski aparat »Sava« za vse vrste rentgenskega slikanja in presvetljavanja kakor tudi za slikanje s trdimi žarki. Tu vidimo docela predelan in izpopolnjen ter avtomatiziran diagnostični aparat »Morava« za slikanje in presvetljavo vseh organov stoječega ali ležečega pacienta, nadalje prenosni terenski aparat »Neretva« za slikanje in presvetljavo, univerzalni prevozniki rentgenski aparat »Neretva-UP« in prevozniki aparat za slikanje »Neretva P«. Naposled vidimo še tri manjše tipe rentgenskih aparatov »Moravica«, dva tipa zobarskih rentgenskih aparatov »Moravica Dental« in »Dental P« ter prenosni rentgenski aparat »Nišava« za slikanje udov, lobanje in zob. Podjedne izdeluje zdaj 6 vrst rentgenskih cevi in razstavlja tudi razne pomožne aparature, naprave in pribor za slikanje in presvetljavo, pribor za rentgenske

laboratorije itd. Seveda tovarna ni namenjena samo proizvodnji aparatov in potrebščin s področja rentgenologije, marveč izdeluje kot edini proizvajalec v državi tudi elektrone za radio (vsega devet vrst), štiri tipe radijskih sprejemnikov, za izkoriščanje prostih zmogljivosti pa izpopolnjuje svoj proizvodni program z izdelavo proizvodov za široko potrošnjo. Tako je začelo med drugim izdelovati pisalne stroje na temelju licence, sesalce za prah po domači konstrukciji, neonske cevi in razne merilne naprave. Tudi drugo manjše podjetje stroke »ELEKTROMEDICINA« v Ljubli se lepo razvija. Specializiralo se je na izdelavo vseh vrst diagnostičnih specialnih rentgenskih aparatov po naročilu s potrebno opremo, med drugim tudi štirikentničnih rentgenskih aparatov za presvetljavo in slikanje. Ukvarja se s predelavo in modernizacijo starih rentgenskih aparatov, ki jih izpopolnjuje s sodobno mehanizacijo in opremo, tako tudi za preiskavo pljuč s konstrukcijo za globinsko slika-

nje. Projektira tudi instalacijske načrte za rentgenske naprave in aparate montira. Seveda pa smo glede opreme rentgenskih inštitutov, katerih število hitro narašča, še vedno precej vezani na uvoz. Od inozemskih podjetij razstavljajo svoje naj-sodobnejše rentgenske aparature podjetja »Siemens Reiniger« iz Zahodne Nemčije ter iz voznog podjetja za fino mehaniko iz Vzhodne Nemčije; skupaj razstavljata nizozemski podjetji »Philips« in »Müller«, svoje sodobne aparature pa razstavljata češkoslovaško podjetje »Chirama« in švedsko podjetje »Elema«. Na razstavi vidimo razen tega sodoben fotografski material za rentgenske inštitute, ki ga razstavljata domače podjetje »Fotokemika« (rentgenski filmi, rentgenski fotografski papir in kemikalije) »Fotograf« iz Italije, »Fotograf« iz Nemčije, češkoslovaško podjetje »Pragoexport« pa prikazuje rentgenske rokvavce in zaščitne rentgenske predpasnike za osebe rentgenskih inštitutov.

Lepo število združnikov dela v pospeševalnih odsekih

Med zadnjimi občnimi zbori KZ v konjiški občini je bil to nedeljo v KZ Konjice. Sodeč po udeležbi, saj je bilo navzočih nad 70 odstotkov vseh članov, in po poročilih o delu v minulem letu je na mestu ugotovitev, da se je ta združba v zadnjih dveh, treh letih postopoma razvijala in utrjevala v močno kmetijsko organizacijo. To povedo že same številke o gibanju članstva. Med letom je iz združbe izstopilo 10 članov, na novo je bilo sprejetih 27, tako da je združba ob koncu lanskega leta štela 367 članov.

Iz poročil lanskega odbora se je dalo ugotoviti, da je temu že uspelo za izvajanje določenih konkretnih nalog pritegniti precejšnje število članov v okviru pospeševalnih odborov. To pa je na drugi strani tudi omogočilo vodstvu združbe vodenje splošnih nalog, ne pa drobnih vsakodnevih problemov. V okviru združbe so delali štiri samostojni pospeševalni odbori, razen njih pa še odbor žena združnice in aktiv mladih združnikov ter nekateri odseki, n. pr. gozdarski, strojni in odkupni ter trgovina

in obrtna podjetja. O delu odborov so se združniki pogovarjali že na njihovih letnih zborih. Združba je imela lani nad 15 milijonov prometa, čistega dobička pa nekaj nad 4 milijoni. Največ dobička kot pri vseh okoliških združbah je dal lesni odsek, nekaj pa tudi ostali odkupni deli manj na trgovine in ostale dejavnosti. Na zboru so člani odločili polovico dobička za investicije, 740.000 din pa bodo dobili pospeševalni odbori. Ti so si pripravili podrobne načrte, kar bodo ta denar uporabili. Seveda pa bodo s tem imeli odbori posameznih odsekov materialno podlago za svoje delovanje, tem pa bo rastla še njihova odgovornost. V okviru tega zneska je dobil aktiv mladih združnikov 180.000 din za razne poizkušnje, nagrade in druge stroške. Za elektrifikacijo vasi Spitalščica tamkajšnje okolice je zbor odbril 200.000 din, čeprav ni bilo potrebe dokaj večje. Celotni program dela, ki je bil na občnem zboru sprejet, pa daje dosti važnih in odgovornih nalog tako na voljoženemu odboru kakor tudi pospeševalnim odsekom. L. V.

Od Viča do Ježice

vozi zdaj trolejbus, ki vse bolj izpodirva tramvaj in tako modernizira ljubljanski mestni promet

Konferenca Zveze komunistov v Laškem je obsodila nedisciplino svojih članov

V nedeljo je bila v Laškem letna občinska partijska konferenca ZKS, katere se je med drugimi udeležil tudi sekretar okrajnega komiteja ZKS tov. Simončič Franc. Poročilo, ki ga je podal sekretar občinskega komiteja ZKS tov. Ivan Grešak, je bilo zanesljiv prikaz dela in življenja laških komunistov. Poročilo je nakazalo več nepravilnosti, predvsem pa nediscipliniranost posameznih članov ZK. Poudarjeno je bilo, da so posamezni člani samo na papirju, njihovega dela med množicami pa ni nikjer opaziti. Mnogi člani ZK so ne morejo otresti starega načina dela in ne upoštevajo navodil in smernic, ki jih je nakazal Sesti kongres ZK. Prav tako preumrno ne upoštevajo partijskega programa in statuta, ki bi moral biti kazipot za vsakega člana ZK. Tako pa so primeri, da posamezni člani več kot leto niso plačali članarine, čeprav bi jo morali vsak mesec sprosti plačavati. Nekateri se po več mesecev ne udeležujejo sestankov. Tudi v podjetjih, kjer komunisti več ali manj aktivno delajo v sindikatu in delavskem samoupravljanju, ne zavzemajo vselej pravičnega stališča.

V razpravi so precej govorili o delu z mladino, da člani ZK premalo delajo v »svobodah« in ostalih prosvetnih društvih. Predvsem pa so na konferenci pomnili, da je delo komunistov v Laškem malo opaziti. V razpravi je sodeloval tudi sekretar okrajnega komiteja ZK tov. Simončič Franc, ki je obsodil nediscipliniranost in nedisciplino laških komunistov in apeliral na vodstva organizacij ZKS, da čimprej razširijo vprašanje članstva. Kdor se samo ponaša z legitimacijo ZK in se ne ravna po programu in statutu organizacije, bo moral slej ko prej zapustiti organizacijo.

Med zelo pomembne sklepe, ki so jih po razpravi sprejeli, štejeemo, da bodo morali komunisti v bodoče pokazati veliko več dejavnosti v vsakdanji podjetji, del, ustanov, skratka v družbenem upravljanju. Konferenca naj bo prelomnica vsega dosežnega dela. Nadalje naj bi se v bodoče vsi komunisti vključili v sistematični študij, nadalje naj bi čim tesneje sodelovali v odborih naših društev, organizacij ter naj bi bili nosilci vsega, kar je naprednega. Z. E.

Po enajstih letih najdeni grobovi

Minulo sredo je organizacija Zveze borcev v Dravogradu pripravila svečan pokop treh žrtve gestapovskega terorja. Na vrtu za poslopjem Občinskega ljudskega odbora v Dravogradu, ki je bilo za časa okupacije gestapovska mučilnica in zapor, so pred dnevi našli trupla treh ubitih jetnikov, za katere doslej niso vedeli. Med ubitimi so prepoznali bivšega partizana Odra Ferdinanda, domačo aktivistko Golob Matildo in terensko delavko Motnik Milko. Tako so se k številnim žrtvam dravogradske mučilnice priključila imena še treh borcev osvobodilnega gibanja. Kraj, kjer so bila trupla zakopana, je organom Tajništva za notranje zadeve pokazal bivši gestapovski sodelavec Anton Roger, ki so ga avstrijske oblasti zaradi težkega kaznivca dejanja v njihovi državi vrnilo našim oblastem. Dravograščani so se v velikem številu udeležili pokopa ubitih žrtve, in tako počastili njihov spomin. Svečanega pogreba se je udeležilo tudi veliko število prebivalstva iz okoliških obmejnih krajev. Pogreba, kakršen je bil minulo sredo, v Dravogradu že dolgo ne pomnijo.

Na iztočiču Mislinjske, Meziške, Dravske in Labudske doline — v Dravogradu, se je takoj po vdoru selitnih čet Hitlerjeve tolpe usidrala gestapo. S seboj je prinesla pekleni načrt za iztrebljenje slovenskega življa v teh krajih. Za izvedbo tega načrta je bila geografska lega dokaj primerna. V kletah sedanega občinskega ljudskega odbora Dravograd režijo še sedaj iz teme veliki beli napis: Zelle 1, 2, 3, 4 in 5. Vanje so gestapovci in njih pomagači izza prvih dai masili

drobljenje kosti in strojev za rezanje prstov. Celico 5 je gestapo zgradila marca 1944, ker so bile prvotne štiri za najtežje »predobne«. Celica pet je olajšala rabelsko delo mučiteljem, žrtvam pa podvojila trpljenje. Bila je nad 4 m dolga, 2,5 m široka in poldrug meter visoka, brez okna; vrata so bila obita z gumijastimi trakovi, da ni mogla odtekati voda. Vode je bilo vedno za čevelj visoko. Jetniki niso imeli v njej niti posode za opravljanje potrebe, da je bil v njej strahoten smrad. Kdor je bil zaprt v celici smrti, sploh ni dobil nobene hrane. Namesto jedi so dobivali vsak dan po 1-2 litra močno slane vroče vode. To so dajali žrtvam v človeški lobanji; jetnik je moral piti vprično gestapovcev. Da bi bile muke stradanega in žejnega človeka še hušje, je gestapovec prižgal svečo; v njenem soju je videl jetnik svoj strahotni grob, v katerem je živ gnul... Priče mučenja so ostale žive in njih pripovedovanje mora vsakogar prizadeti. Pripovedujejo o gestapovcu Brichleitnerju, ki je tolkel žrtve s pestjo, če niso mogle na dušek popiti vrele juhe ali slane vode in se pri tem re-

žal ko satan. Govorijo o gestapovcu Busantu, krvoloku in sadistu, o Ratu, o Erihu Lancerju, Avstriju — zdravniku, ki je ranjene jetnike hladnokrvno operiral brez narkoze in injekcije. Pripovedujejo o Pliberšku, o Gutovniku in Golobu-Rogerju, Sumernerju in Tempelhuberju, Weimbergerju, o gestapovskem šefu Platzenu itd. Marsikdo se stresa od groze, ko se spomni na razuzdanca in krvoločnega ubijalca Vladimirja Bedriha.

Pa še nekaj o najdenih treh žrtvah. Oder Ferdo (roj. l. 1913) je bil že v predaprilski Jugoslaviji povezan z ravniskimi borci za napredne ideje, delal je dolgo v ilegali, potem je odšel v partizane. Pri Podpečniku nad Selami je padel v roke Nemcem hudo ranjen s prestreljenimi nogami. Na zahtevo takratnega Ortsgruppenführerja Legnerja je moral voznik z ranjenecem paradirati med trogom in pokopališčem na Ravnah cele tri ure, niti mati mu ni smela nuditi najmanjše pomoči. Eni so mu — policiji nakljub — nudili cigarete, drugi so ga zasramovali... Se isti večer so ga v Dravogradu ustrelili in pokopali na vrtu. Njegova lobanja je bila prestreljena na dveh mestih. Tik ob njem je ležala v strelskem jarku Milka Motnik, ki je bila ob smrti stara 24 let. Zaradi

sodelovanja s partizani je bila skupno s Sekavčniki iz Prevalj zaprta. Lahko je pomagala v kuhinji. Iz maščevnosti jo je dal eden od gestapovcev sprejeti in ponoci jo je zadavil...

Matilda Golob iz Dravograda je bila aktivistka izza l. 1944. Zbirala je material in dajala važne podatke. Ko so ujeli kurirja, so našli pri njem poročilo Golobove in jo seveda kmalu aretirali. Odvedli so jo v celovške zapore. Prestajala je dolgo težavno pot s kazenskim transportom na Dunaj, Linz, Prago, Leipzig, Dresden, Berlin, nazadnje so jo izžrpano vrnili v celovške zapore. Tik pred svobodo je bila od tam izpuščena. Krenila je domov kar peš, želja, da bi čimprej videla svojo hčerko Angelco, ji je pomagala na dolgi poti. Toda našla je doma vse izropano, hčer so ji zaprli. Ogorčena je šla in zahtevala vsaj najnujnejšo lastnino. Spel so jo zaprti in potlej ni videla več bele dne niti svoje hčerke. Kaj ji ta mati prežvela tisto noč, najbrže ne bo nikoli moč izvedeti. Izkopali so jo iz strelskega jarka na vrtu s polomljenima nogama. Pravijo, da je bila zadavljena... Kaj bi k dejstvom še komentirali? Ni ga treba. Dobro pa je obuditi spomine na vse to, da ne bi pozabili. In nekaterim v opomin. M. H.

Otroci in počitnice

Mlinček se lepo vrti

Kar prenaplo se bodo zaprle šolske duri. Le še štirinajst dni in mladina se bo spet sprostita v svobodni naravi.

Nič več ne bo rednega pouka, ki ga šola terja od učenca. Zamenjan bo s pravo prostostjo. Prav! Toda skrb vzgojiteljev-staršev ne bo smela popolnoma izginiti.

Kaj rado se zgodi, da starši puščajo mladino v počitnicah v brezdelju. Za vsakega vzgojitelja pa je tako početje nevarno. Zavedati se moramo, da vzgojni proces teče dalje, pa čeprav v drugi obliki.

Prav je, da otrok odhaja na taborjenje, k igram, na kopanje itd. Toda starši morajo vselej vedeti, kam so otroka poslali, kaj tam dela in v kakšni družbi je.

Prav tako je popolnoma zgrešeno, če v počitnicah odpade vsaka kontrola nad obiskovanjem kina. Razumljivo je, da otroci občutijo sproščenost, ker vedo, da so njihovi šolski vzgojitelji odšli v različne kraje. Zato je v počitnicah še posebno potrebno, da starši vzgojno delo podvojijo.

Prav tako ne bomo dovolili otroku, da bo kršil dnevni red. To je, zjutraj prekomerno poležaval, opoldne zakasnil h kosilu, zvečer pa se vračal v temi.

Ne, red mora biti tudi tedaj. Pametni starši bodo v tem času spoznavali otroka z njegovim dnevnim delom in ga navajali nanj. Otrok naj občuti, da je življenje delaven dan in da nihče ne

more in ne sme živeti brez dela. Gre za opravljanje drobnih vsakdanjih del, ki jih je v vsaki hiši polno. Marsikje prav v tej smeri opravijo starši mnogo premalo.

Obleki iz črtastega blaga za poletje

Tako Ivanček zraste in ne zna očistiti čevljev. Se huje je, če je doraslo dekle popolnoma nevedče vsakega gospodinjkega dela.

Jasno je, da bomo tako našega otroka navajali, da bo delaven in da bo znal delo ceniti. Sicer pa ga v tako delo uvajamo tudi med šolskim letom. V počitnicah se temu le še bolj posvetimo. Otrok se ob takem delu prav tako duhovno sprosti.

Veliko vzgojno vrednost imajo prav zaradi delovne vzgoje razna taborjenja in izleti. Vsi ti pomenijo organizirano obliko dela. Starši naj ne bi imeli v zvezi s tem nobenih pomislekov.

Prvi pogoj za uspešno delo otroka v šoli je zdravje. Taborjenje in izleti v naše gore, ki so polne smrek, bodo okrepili delovanje dihalnih organov. Gore so priporočljive predvsem slabokrvnim otrokom. Prav tako okre-

pi otroka bivanje na morju. Mnogokrat sta oba načina draga. Zato si osvojimo pravilo, ki ga lahko upoštevajo vsi starši: čim več gibanja na čistem zraku!

Dva meseca sta dosti dolga, da se otrok lahko okrepi in spočije. In le tak bo lahko v jeseni vedro prestopil šolski prag.

Razen zdravstvene vrednosti, ki jo imajo izleti in taborjenja, je treba podčrtati še nekaj. Ob njih otrok spoznava domovino in jo vzljubi. Zato dobivajo vse večjo vrednost in pomen organizacije Počitniške zveze, ki skrbijo za cenena letovanja srednješolske mladine. V. S.

Bomo res kupovale samo bluze po 5000 in več din?

O konfekciji je naša javnost že precej razpravljala in tudi v časopisih smo že večkrat pisali o prednostih pa tudi o pomanjkljivostih že izdelanih plaščev, oblek in perila za moško, žensko in otroško garderobo. Vsekakor pri nas konfekcija še ni zavzela takega obsega, da bi dajali ljudje prednost nakupu že izdelanih oblek pred izdelavo po meri prišivljen ali krojaču. Vendar pa so kvalitetni konfekcijski izdelki zelo dobrodošli za mnoge priložnostne nakupe, saj prihranijo ljudem številna pota v živilsko delavnico, hkrati pa nas ob naglem prehodu iz sezone v sezono rešijo neprijetnega čakanja in skrbi, bo li obleka, krilo ali bluza pravočasno izdelana.

Največ izbire nam nudijo naše trgovine v najrazličnejših trikotniških izdelkih in pleteninah tako, da najde vsaj v Ljubljani, skoraj vsaka nakupovalka zaželen izdelek po svojem okusu in po ustreznem cenah. Prav pri teh izdelkih je namreč razpon v cenah precejšen, od najcenejših do bolj dragih.

Nekaj kritike pa bi omenili na račun naših podjetij za konfekcijo, pa tudi trgovin in to v zvezi z izdelovanjem bluz. Če pretekla leta so imele naše modne trgovine na zalogi bluze najrazličnejših vrst, raznolikega materiala, raznih krojev in prestrih barv. Nakup že izdelane bluze je ugoden tudi zato, ker je moč izdelke pomeriti in ker se je laže izogniti tipičnim

Poleti bluza dobro dopolni žensko garderobo

krojem kot n. pr. pri plaščih. Zato me je še izjemno razočaral nedavni obisk v nekaterih modnih trgovinah. Na vprašanje, če imajo damske bluze, so mi zapovrstjo odgovorjali:

»Imamo, toda samo od 5000, 6000 din dalje. Cista svila in perlon.«

Prodajalki se tako ni bilo treba truditi z razkazovanjem blaga, saj je videti, da številne nakupovalke ob tem podatku trgovino zapustijo.

Stvar je treba pravilno razumeti. Nič nimamo proti, če imajo trgovine na razpolago tudi zelo luksuzne izdelke, kajti včasih kupi ta ali oni tudi tako drago stvar. O sami eleganci teh izdelkov bi bilo sicer moč reči besedo ali dve, zlasti na pretrastost vezitih, ki mejijo včasih že na neukusnost. Razen teh izdelkov pa bi ogromna večina žensk želela cenejše bluze, čeprav iz preprostejšega materiala. S precejšnjim povpraševanjem po takih izdelkih, so bile trgovine na pragu pomlanske in poletne sezone pač opozorjene, kaj si večina potrošnikov želi. In te želje ne bi smele izveniti v prazno tudi v velikih modnih trgovinah v centru mesta, temveč naj bi jih le-te sporočile tovarnam, ki naj bi se zavzele, da nudijo potrošnikom izdelke, kakršne si želijo. M. N.

Vezena bluza

Ljudsko revijo Prešernove družbe **OBZORNIK** dobite v vseh knjigar-nah, kioskih, trafikab

MESEČNE JAGODE

Zelo nam ugajajo orjaške jagode, vedno znova pa se navdušujemo za mesečarke, ki imajo drobne, gozdni jagodam podobne plodove. Rodijo vse poletje in glede tal niso tako zahtevne kakor orjaške, ki rodijo samo enkrat toda takrat bogato. Mesečne jagode ali jagode mesečarke so prav lep otkras tudi na skalnjaku, kjer stalno cveto in po količini cvetja prekašajo vse ostale naskalne rastline. Ako pri obriranju plodov nismo preveč natančni se kar same množe, nikdar pa ne postanejo nadležne. Te jagode namreč delajo odrastkov (prtičk) in se poleg rodosti v tem bistveno razlikujejo od orjaških in gozdnih jagod. Če se nam zdi, da se je usedla na napačno mesto, jo izrujemo in zavržemo ali pa presadimo drugam. Zlasti v Novem mestu sem opazil, da se jagode mesečarke ponekod že mnoga leta družijo z drugimi dragocenimi naskalnimi

rastlinami. Sicer pa sadimo mesečne jagode prav tako na gredico kakor orjaške. Pri teh jagodah je vseeno ali vzgojimo sadike iz semena ali pa stare grmičje rastrgamo na več manjših grmov in te razsadimo. Poizkusite poleti nabrati seme od najbolj rodnih grmičev in ga posejete prihodnje leto (od februarja do aprila) v setveno skodelico. Seme je zelo drobno, zato ga ne pokrivajte z zemljo, temveč ga samo previdno poškrabite z vodo, pokrijte s šipo in papirjem, skodelico pa postavite k oknu. Se preden seme počne ozkati, kar se zgodi že v nekaj dneh, moramo odstraniti papir in šipo. Ko rastlinice toliko zrastejo, da jih je mogoče prjeti s prsti, jih presadite v večji zabojček, ki ga v drugi polovici aprila že lahko presenete na vrt. Maja presadite rastlinice na plano, septembra pa na nekateri grmičji že rode. Setev se dostikrat ne posreži, zato je uspeh pri razmnoževanju z delitvijo starih grmičev bolj zanesljiv. Nekateri sicer trdijo, da so iz semena vzgojene rastline bolj rodne kakor razdeljene, kar pa ne moremo z gotovostjo potrditi. Praksa je pokazala, da vse enako rode, morda rodijo starejši grmičji bolj drobne zato pa številnejše plodove. Zelo pa se obnese setev pri orjaških jagodah, ki jih imamo največ štiri do pet let na istem mestu.

Matične grmičje mesečnih jagod raztrgamo septembra ali pa aprila.

Za mrzlo večerjo

Za večerjo je za gospodinjstvo zelo razbremenljivo, če že dopoldne pripravimo mazanek na krub in da kupi nekoliko več mleka, ki ga uporabi lahko za kavo, ali pa plje družina mrzlega. Trije recepti mazanek: 10 dkg presnega masla vmešamo, da se peni, dodamo drobno zrezanega peteršilja in drobnjaka, nekaj kapljic limoninega soka, surov rume-njak in stisnjeno sardelo.

Trdo kuhano jajce sesekljamo, dodamo sesekljano čebulo, kavno žličko presnega masla, poper, sol in vse dobro zmešamo. Žilco skute, žilco surovega masla dobro vmešamo, dodamo prečiščeno sardelo, malo rdečih paprike, sesekljano čebulo, gorčico, kumino, sol in na drobno narezan drobnjak. Zraven vseh namazank lahko ponudimo tudi šopek redkvic.

Raztrgani kosi naj bodo kolikor mogoče majhni — samo, da imajo dva do tri lepo zakoreninjene poganjke. Ne sadite mesečnih jagod na preveč dobra ali celo pregrnojena tla, ako ne želite doživeti razočaranja. Gotovo ste že opazili, da jagode, ki so se zasejale ob robu pata, ali pa na pustih, soncu izpostavljenih tleh, rodijo lepše in okusnejše plodove, medtem ko imajo one na pognojeni gredici bujno rast in malo plodov. Zdi se, da so bele sorte jagod bolj okusne kakor rdeče, niso pa primerne za vkuhanje, ker so brez barve, ki je v tem primeru zelena. Miha Ogorevc

Bi hoteli imeti par lahkih sandal?

Morda imate doma par starih copat za natakniti, telovadne copate ali pa kakšne gumijaste copate. Podplate starih zavrnjenih copat boste lahko uporabili za nove sandale. Med staro žarbo pa boste morda našli stare denarnice ali pa celo torbico. Če bo usnje rdečo, je prav čedno, če uporabimo za kombinacijo nebarvano rafijo ali liče. Usnje

razrežemo na 2 cm široke in 15 cm dolge pramene. Potrebujemo jih 8 ali 10. Najprej pritrdimo dva, in sicer preveč drugega v primeraj razdalji. Ob petah enega na obeh koncih na podplat. Če imamo 10 pramenov, pritrdimo še enega zadaj pete. Okrog in okrog copala potem prišijemo kite, ki jo spletemo iz rafije, ki ji napravimo na koncih resice, to pa uporabljamo za zavezovanje. Prepletamo je skozi trikotne dele in jo okrog gležnjeve zavezujemo. Za šivanje uporabljamo dreto. Pogledajte sliko in videli boste, da je delo kaj preprosto.

PLIN BUTAN bo v veliko pomoč gospodinjam

V prihodnjih letih je računati, da se bo v velikem obsegu razvila potrošnja plina butana-propana v našem gospodinjstvu. Naše gospodinjce bi gotovo že danes rade posegle po tem odličnem gorivu za kuhinjo, vendar je zdaj potrošnja še omejena, ker so za njeno povečanje potrebne še znatne investicije, zlasti za nabavo jeklenk, v katerih se plin dostavlja gospodinjstvom v vtekočinem stanju.

Potrošniki v Sloveniji imajo na razpolago ta plin v Lendavi, kjer so zadnja leta zgradili s stroški 1,2 milijarde din veliko kompresorsko postajo in degazolirnažo, kar bo omogočilo postopno dvigavanje proizvodnje nafte; toda že letos se bo v teh napravah močno povečala proizvodnja butana-propana. Vendar bo moralo lendavsko podjetje letos več kakor dve tretjini proizvedenega

Solske halje, ki smo jih videli na I. tekstilni razstavi v oddelku za otroško konfekcijo

Zbiramo za vas ZBIRAJTE ZA NAS

Začel se je čas muh. Radi bi jih pregnali. Ko pomivate okna, pohištvo in tla, dodajte vodi nekaj galuna. V poletju pa preganjajo muhe tudi paradiznikovi listi.

Dežnik ne bo propuščal vode, če ga povrh namažete z vodo, v kateri ste raztopili borovo tableto.

Zgoščeno črnilo razredčimo z nekaj kapljicami kisa, nikakor pa ne z vodo.

Kmalu bo tu čas kopanja. Če je postala kopalna čepica čez zimo trda, jo položite za nekaj minut v glicerin in spet bo mehka in prožna.

Roke, ki so postale od gospodinjkega dela rdeče in razpokane, pomočimo do sklepov v toplo vodo, katero smo dodali nekaj kapljic salmijaka; postale bodo spet nežne in bele.

Zlato, kakor tudi briljante, lepo očistimo, če jih drgnemo s krpo, namočeno v nerazredčeni salmijak. Tudi na medenici, bakru, srebru in niklju napravimo krpo, namočeno v salmijak, čudovit sijaj.

Kopalne gobe ki so se sprijele in so postale trde, potopimo v razredčeno salmijakovo raztopino za nekaj minut, da se zmehčajo. Nato jih pustimo 3 do 4 ure v enakih mešanici mleka in vode, jih očistimo, v čisti vodi izperemo in posušimo na čisti krpl. P. K.

butana-propana prodati v tujino, ker še ni vse pripravljeno za distribucijo tega plina. Ko se bo v Lendavi docela vtekel obratovanje degazolirnaže, pa bomo samo iz tega vira imeli na razpolago okrog 13.000 ton butana-propana letno. S to količino plina bomo v gospodinjstvih lahko nadomestili okrog 50.000 ton premoga, gospodinjstvom pa bomo hkrati olajšali delo. Plin butan-propan ima namreč veliko kalorično vrednost (okrog 10.000 kalorij na liter nasproti 2800—3000 kalorijam plinariskega plina). Ena jeklenka, ki vsebuje 10 kg tega vtekočinjenega plina in stane z dostavo 600 din, zadošča štiri-članski družini za približno tri do štiri tedne. Kuhanje s tem plinom je hitro in prijetno, hkrati odpade donaganje drv in premo-ga in odnašanje pepela.

Podjetje »Petrol« v Ljubljani, ki prodaja butan potrošnikom v Sloveniji, je lani prodalo, predvsem v Ljubljani in Kopru, okrog 220 ton tega plina. Potreba pa bi bila seveda mnogo večja. Letos bo podjetje lahko prodalo več tega plina, ker si je nabavilo precej novih jeklenk in jih ima zdaj okrog 4400 nasproti 1500 v lanskem letu. Vse to pa

RIBE V PREHRANI

Z ribami se lahko hranimo vse leto, le da so pozimi in med drstenjem malo bolj mraže in je njihova hranljiva vrednost manjša. Po svojih sestavinah je ribje meso podobno mesu toplokrvnih živali, le da je mehkeje in vsebuje večji odstotek vode kakor ostale vrste mesa. Ribje meso lahko prebavimo in organizem ga dobro izkoristi. Razen velike količine vode vsebuje to meso kakih 18 % beljakovin, 1—18 % maščob, nekaj mineralnih soli in še nekatere druge koristne sestavine. Ribje iz ribnikov imajo tudi do 30 % maščob.

Ribe srednje velikosti imajo najokusnejše meso in so najboljše za prebrano. Majhne ribe imajo manjšo hranljivo vrednost, ker njihovo meso vsebuje veliko vode. Stare ribe imajo žilavo meso in jih zato težje prebavimo.

KAKO UGOTOVIMO, ALI JE RIBA SVEŽA?

Ribje meso je v glavnem belo, samo jegulje in še nekatere vrste rib imajo meso svetlordeče barve.

Način prehrane in okolje, v katerem ribe žive, močno vplivajo na njihovo vrednost. Ribe, živeče v mlakah in potokih s slabim odtokom se navzamejo vonja po blatu. Ribe iz velikih rek, v katere prihajajo industrijski odpadki, se utegnajo navzeti vonja po teh odpadkih.

Toda vonj po blatu bo izginil, če pustimo živo ribo v bistri tekoči vodi najmanj en dan. Če pa je riba mrtva,

bo ta vonj izginil, če bomo pri kuhanju vrgle v posodo kosček oglja.

Ribje meso se kaj hitro pokvari, pokvarjeno meso pa utegne povzročiti hujše motnje in celo zastrupitev. Zato je najbolje kupovati žive ribe. Če to ni mogoče, je treba po zunanem videzu ugotoviti, ali je riba užitna ali ne. Užitna riba je na površini svetle barve in ima sijaj, luske pa so trdno pričvrščene h koži. Oči so jasne, skirge pa lepe rdeče barve, brez sluzi. Skirge prijetno diše po pravkar ulovljenih ribah. Če ribo primemo v roke, nam počasi zdrsi iz rok.

Pokvarjena riba ima sluzasto površino, luske brez težav odstranimo, trebuh je nabuhel, oči kaine in vrte. Skirge so umazane temne barve, običajno prevlečene s plastmi zdrizaste snovi ter neprijetnega vonja. Skirge lahko brez težav odpremo. Če ribo stisnemo s prstom, čutimo, da je meso mehko. Pri močno pokvarjenih ribah se meso zlahka loči od kosti.

Riba se zelo hitro pokvari, če ji pravočasno ne odstranimo drobovja. Prav tako se hitro pokvari tudi riba, ki smo jo pred pripravo imele v vodi. Če ribo ne moremo takoj pripraviti, je treba odstraniti drobovje, jo dobro umiti in dati na led.

Važno je tudi, kako ribo ubijemo. Najbolje je, če jo zavijemo v platnico krpo, jo zgrabimo z levico, z desnico pa udarimo po tihniku s tolkalcem za meso ali s topo stranjo težjega noža. Če bomo tako ravnali, bo riba izgubila zavest. Zatem jo je treba takoj za glavo globoko urezati, da bi čimbolj krvavela, kajti tedaj bo meso veliko okusnejše.

Če je riba mrtva, je treba rep zaviti v krpo in ga držati z eno roko, z drugo pa pazljivo strgati z nožem luske v smeri glave.

Ribe brez lusk običajno čistimo tako, da odstranimo njihovo kožo. Soma bomo lažje očistile, če ga bomo polile z malo kisa. Kožo vedno snamemo od glave proti repu.

Ribe je moč pripraviti na razne načine. Lahko jih kuhamo, pražimo, cvremo in pečemo. Mastne ribe je najbolje peči brez olja ali masla. Ribe pripravljamo vedno olistem, ne pa z mastjo. Glave in drugih odpadkov ni treba odvreči, ker lahko iz njih pripravimo ribjvo juho. D. J.

Dekliška obleka za spomlad

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«

Jugoslovanski film

»Lažni car«

Tednik: Filmske novice št. 20. — Predstave ob 16, 18 in 20.30. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje. — Ob 19 matineja istega filma.

KINO »SLOGA«

Ameriški film

»JAJCE IN JAZ«

Tednik: Filmske novice št. 20 samo pri zadnji predstavi. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 16 matineja istega filma. V glavni vlogi Claudette Gilbert in Fred Mac Murray. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »UNION«: Ameriški barvni film: »Miri človek«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18, 20 in 21. — V glavni vlogi John Wayne in Maureen O'Hara. Matineja odpade. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje. KINO »VIC«: Amer. film: »Čudežni otrok«. Tednik: Gospodarsko razstavišče. Predstave ob 16, 18 in 20.30. V glavni vlogi Johnson in J. Alyson. KINO »SOCA«: Amer. barvni film: »Miri človek«. Predstavi ob 17 in 19.30. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9—11 in od 14 dalje.

LETNI KINO »BEZIGRAD«: Ameriški film: »Jajce in jaz«. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja za mladino angleški barvni film: »Vzpon na Everest«. Predstave vsak tork, četrtek in nedeljo ob 16, ob 15 pa vsak dan, razen nedelje. KINO »LITOSTROJ«: Francoski film: »Gospod Ripois«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film

»ZASEDA«

Tednik. — V glavni vlogi Robert Taylor, John Hodiak, Arlene Dahl. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10—11 in od 15 dalje. — Danes zadnjikrat. — Jutri ameriški barvni film: »Hondo«.

KINO »ŠIŠKA«

Italijanski film

»Pesem pomladi«

V glavni vlogi: Delia Scala in Leonardo Cortese. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Danes zadnjikrat.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR TRŽIČ

RAZPISUJE

po zakonu o oddajanju in izvajanju gradbenih del (Uradni list FLRJ, št. 17/55) z dne 12. maja 1956

PRVO JAVNO LICITACIJO za gradnjo trgovsko-stanovanjske hiše

LICITACIJSKI ZNESEK VSEH GRADBENO-OBRTNIŠKIH DEL ZNAŠA 26, 931.102 DINARJA

Investitor za razpisana dela je Občinski ljudski odbor Tržič. Tehnični elaborat in splošni pogoji so interesantom na razpolago pri Občinskem ljudskem odboru, oddelek za gospodarstvo in komunalo — gradbeni odsek. Rok dograditve je 14 mesecev po podpisu pogodbe. Javna licitacija bo dne 2. julija 1956 v prostorih Občinskega ljudskega odbora ob 9. uri dopoldan.

Varščino 0,5% od proračunske vsote projekta morajo ponudniki položiti najkasneje do začetka licitacijske obravnave. Prevzemnik začne z izvajanjem del, kot bo to dogovorjeno z gradbeno pogodbo.

K 74

PODJETJE »CELEA-SAD«, CELJE Bežigradska 17, ugodno prodaja dva dobro ohranjena kozolca

Prvi v prostorih tovarne in drugi na zemljišču poleg tovarne. Ogled na mestu. C 150

PILARNA TRIGLAV, TRŽIČ prodaja

brezhiben kompletni kompresor s tlačno posodo in električnim motorjem 13,5 kV, ki proizvaja 6 atm. nadpritiska s 410 obrati v min. — 300 l zraka, cena 350.000 din Ogled v tovarni vsak dan do 14. ure. K 73

Oglašujte v »Ljudski pravici«

ZELEZARNA JESENICE na Gorenjskem

razpisuje

mesto upravnika tovarniške kazine

Pogoji: visokokvalificiran v gostinski stroki, po možnosti absolvent gostinske šole z vsaj 5-letno prakso

Plača po tarifnem pravilniku. — Ponudbe s kratkim življenjepišem in opisom dosedanjih službovanj naslovite na personalni oddelek ZELEZARNE JESENICE na Gorenjskem. J 101

Upravni odbor

MONTAZNEGA PODJETJA »TOPLOVOD« LJUBLJANA

razpisuje na osnovi čl. 19 pravil podjetja

mesto sekretarja podjetja

Pogoji: diplomirani pravnik s prakso v gospodarstvu. Plača po tarifnem pravilniku. — Ponudbe s kratkim življenjepišem pošljite na zgornji naslov do 10. junija 1956. 2088

AUTO SRBIJA Beograd, Bulevar JLA 61

OBVEŠČA vse svoje poslovne zveze, da je s 26. majem 1956 s svojim finančnim poslovanjem prešla k Jugoslovanski banki za zunanjo trgovino, filiala v Beogradu, in da je naš novi tekoči račun pri tej banki številka

10-JUB-6-T-99

1952

RAZPIS

Na podlagi čl. 90 uredbe o ustanavljanju podjetij in obrti razpisuje Komisija za razpis mest direktorjev Občinskega ljudskega odbora LJUBLJANA-CENTER

MESTO DIREKTORJA

grosističnega trg. podjetja s špecerijskim blagom »EKONOM«, Ljubljana, Titova c. 12

POGOJI: popolna srednja šola z 10-letno komercialno prakso oziroma strokovno prakso ali 15-letno prakso s strokovnim izpitom.

Kolkovane prošnje z življenjepišem in potrdilom o ne-kaznovanju dostavite Občinskemu ljudskemu odboru Ljubljana-Center, Ljubljana, Kresija, soba 19/I, najkasneje do 5. junija 1956.

2105

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA LJUBLJANA-SISKA

razpisuje

naslednji delovni mesti:

UPRAVNEGA REFERENTA

NA GLASBENI SOLI SISKA-BEZIGRAD

srednja strokovna izobrazba z upravno prakso — poznavanje računovodstva

VZGOJITELJA IN UPRAVNIKA

SOLSKEGA VRTCA

srednja strokovna izobrazba (učitelj)

Za obe delovni mesti je določena dopolnilna plača. Kolkovane prošnje z življenjepišem je treba vložiti do 9. junija 1956 na tajništvo Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Siška, Župančičeva 8.

2086

Upravni odbor

MLINSKEGA PODJETJA • CELJE

razpisuje

mesto tehničnega vodje

POGOJI: mlinski tehnik z najmanj 5-letno prakso.

Plača po tarifnem pravilniku. — Pismene ponudbe, iz katerih je razvidna dosedanja praksa in šolska izobrazba, je treba poslati upravi MLINSKEGA PODJETJA CELJE. C 151

NAJNOVEJSE!

NAJNOVEJSE!

Poziv na naročila

Z željo, da bralce seznanji z aktualnimi pravnimi, ekonomskimi in ostalimi družbenimi vprašanji, je začelo naše podjetje, s sodelovanjem večjega števila znanih pravnih in ekonomskih strokovnjakov, izdajati

»Priročno knjižnico za pravna in družbena vprašanja«

V tej knjižnici bodo objavljene poljudne publikacije po primernih cenah (približno 100 dinarjev za zvezek) o vprašanjih s področja našega prava in ekonomike kakor tudi o drugih vprašanjih našega družbeno-političnega sistema. Navedene publikacije bomo objavljali po posameznih zbirkah. Vsaka zbirka bo vsebovala nekaj zvezkov o različnih vprašanjih. Za sedaj je predvideno tiskanje naslednjih zbirk:

PRVA ZBIRKA

1. »Samoupravljanje in dolžnost in okrajnih«
2. »Družbeno upravljanje na področju šolstva in kulture«
3. »Družbeno upravljanje na področju zaštite ljudskega zdravstva«
4. »Družbeno upravljanje na področju socialnega skrbstva«
5. »Delavsko samoupravljanje v gospodarstvu«

DRUGA ZBIRKA

1. »O narodnem dohodku v FLRJ«
2. »O družbenem planiranju v FLRJ«
3. »Celoten dohodek gospodarskih organizacij in njegova razdelitev«
4. »O kreditnem sistemu v FLRJ«
5. »O davčnem sistemu v FLRJ«

TRETJA ZBIRKA

1. »Položaj gospodarskih podjetij v FLRJ«
2. »O kmetijsko zadrugištvu v FLRJ«
3. »O gospodarskih prekrških«
4. »O gospodarskih sporih«
5. »O proračunskem sistemu v FLRJ«

ČETRTA ZBIRKA

1. »Položaji, pravice in dolžnosti javnih uslužbencev v FLRJ«
2. »O delovnih odnosih v gospodarstvu«
3. »Položaj državljanov v upravnem postopku«
4. »O zdravstvenem zavarovanju v FLRJ«
5. »O pokojninskem zavarovanju v FLRJ«
6. »O invalidskem zavarovanju v FLRJ«

Publikacije te knjižnice bodo koristile kadrom v gospodarstvu in v družbenih in upravnih službah, članom delavskih svetov in upravnih odborov gospodarskih organizacij, članom upravnih odborov in svetov v prosvetnih, kulturnih, zdravstvenih in socialnih ustanovah, predavateljem in slušateljem na delavskih in ljudskih univerzah kakor tudi vsem drugim državljanom.

Prijave za naročila sprejemamo samo za posamezne zbirke. Cena za naročila bo nižja kakor pa prodajna cena posameznih zbirk po izidi.

Naročila brez vplačila denarja pošljite na naš naslov:

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«

(prej »Biro za izradu obrazca«)

ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE Beograd, Prizrenska št. 6, poštni predal 479

1929

Doživetie

MANNING O'BRINE

na Mauriciusu

66

ROMAN

Storil je tudi to. Ustavil sem ga sredi sobe, daleč od vsakega predmeta, ki bi ga lahko zalucal vame. Iztegnil sem levico za hrbtom in zasakal ključ. Potegnil sem ga iz ključavnice, ga spravil v žep in stopil naprej. Sel sem okrog njega in se jel ritenski pomikati proti pisalni mizi. Ne da bi odvrnil pogled od njega sem z levico otipal ključ od predalčka, odprl predalček, ga preiskal in našel revolver. Vzel sem ga iz njega in ga pregledal. Tudi Mauser z zgluševalcem zvoka. Tudi revolver sem spravil v žep.

»Zdaj pa sedite na tla, prekrižajte noge, roke pa sklenite nad glavo,« sem rekel hladno.

Za hip se je obotavljal, strmeč vame.

»Storite, kar sem rekel, dokler še nisem sprožil,« sem dejal osorno. Spoznal je, da sem res zmožen izpolniti to grožnjo. Legel je na tla, prekrižal noge in sklenil roke nad glavo. Sedel sem na stol, na katerem je malo prej sedel on, vzel cigareto iz zavitka, ležečega na pisalni mizi, in si jo prižgal z levico. Revolver je bil stalno namerjen na njegov trebuh.

»Zdaj, ko sva se oba udobno namestila, bi pa lahko začela pogovor,« sem rekel.

Se zmeraj je buljil vame, črnil pa ni niti besede.

»Ne bodite sramežljivi,« sem dejal. »Prepričan sem, da bi radi zvedeli, kaj vse to pomeni. Odkar sva se srečala v Oficir-

skem klubu na Mauriciusu, se je odigravala vrsta dogodkov. Toda to je dolga zgodba. Ker ste nameravali leči k počitku, menim, da bo najbolje, če vam takoj vse povem. Prepričan sem, da vam bo to všeč. To je čudovita zgodba, tole pa je njen zaključek. Konec, ki vam morda ne bo po volji, pač pa bo ugajal drugim. Konec zgodbe bo namreč hkrati vaš konec, Krebs! Naposled boste doživeli usodo, ki ste jo zaslužili. Vsi dokazi so v mojih rokah. René je odšel na policijo in v nekaj tednih bo zadeva opravljena. Pošljejo vas naravnost v Walhallo, kamor gredo vsi dobri nacisti, fašisti in kvizlingi, in spet boste lahko, vzklikal! »Hell Hitler!« vašemu ljubljenu firerju, brž ko prispete tja...»

Skoraj neopazno je razširil roke. Naglo sem dvignil revolver.

»Ne bodite nestrpni!« sem rekel in nadaljeval: »Najina zgodba se je začela nekega mračnega jutra tisoč devet sto dvanštiridesetega v neki vasi v Gaskonji. V vasi z imenom Saint-Foi-du-Petit. Krasnava vasica s tlakovanimi ulicami, vinogradi in preprostimi, pošteniimi, spoštovanj vrednimi ljudmi. Z ljudmi, ki so mislili, da so še kar dobro odrezali kljub vojni vibri in porazu Francije. Okupaciji so se bili namreč ognili. Petain jim je prinesel »časten mir«. Objubil jim je, da se bodo njihovi sinovi, možje in fantje kmalu vrnili iz ujetniških taborišč. Seve je potreben za to čas, toda nekega dne se bo zgodilo tudi to in tedaj bodo veselji in srečni. Medtem pa je njihova glavna naloga, da črpajo iz zemlje tisto, kar jim je za življenje potrebno in da puste politike, naj opravljajo svoj posel... Do tistega jutra...»

Vrgel sem cigareto na tla in jo pogasil z nogo. Potem sem se premaknil na stolu, toda moj revolver je bil še zmeraj namerjen nanj.

»Tisto jutro, preden je vzhlo sonce, je prispel v vas kamion. Ustavil se je na trgu in z njega je stopil odred legionarjev. Po-

trkali so na vrata, zbudili kmete iz sna ter jih odgnali, prestrašeni in drhteči, na trg. Tam so jim rekli, da je eden izmed njih pogagal nekemu članu Gibanja odpora v tistem kraju, in da bo kaznovana vsa vas, če bi krivca ne našli. Iz vrste je stopil nek mladenec, star komaj petnajst let, povrhu pa še pohabljen, in izjavil, da je on to storil. Odnegli so ga, ga zasiljevali in mučili, da bi povedal, kje se skrivajo borci odpora. Celo ko je postalo očitno, da deček ničesar ne ve, da je tisto, kar je storil, storil samo enkrat, so ga še naprej pretepali in mučili. Deček je naposled umrl... in vi, Krebs, vi ste odgovorni za njegovo smrt. Okruten, zverinski, nesmiseln uboj... kakor mnogi drugi uboji, storjeni od Pirenejev do Visoke Savoye. Med tistimi borci odpora, ki ste jih vi ubijali, pa sem bil tudi jaz...»

Zaklel sem se, da vas bom prijel zaradi tega, zaradi uboja mnogih mojih prijateljev Francozov, ki ste jih izročili Gestapu. Toda to se mi nikakor ni posrečilo. Moj položaj v Franciji je postal sčasoma preveč nevaren, in zato so me poslali v Italijo. Proti koncu vojne, ko je nemška vojska v paničnem strahu bežala čez Ren, borci odpora pa so zasledovali milico in druge kvizlinge, pa so našli južno od Argela, v zgorelem avtomobilu zogleno truplo neznanca. V njem so spoznali vaše truplo — to pa ste želeli. Kar se tiče Maktijev ter mene in drugih, smo menili, da je izdajalec Krebs doživel usodo, ki jo je zaslužil...»

Popihali ste jo v Španijo, kakor mnogi drugi izdajalci, potem pa ste pobegnili iz Evrope. Mislili ste, da je Afrika najboljšje zavetišče za vas. Po naključju ali namenoma ste prispeli o Mozambik. Tam ste našli zelo ugoden položaj. Uvožno-izvožno podjetje kot kamuflača za tibotepstvo mamil, nezakonito stran poslov pa vodi vaš prijatelj in izdajalec, kakršen ste vi — kapetan milice Silvaner.

GENIK malih oglasov 10 besed 160 din. vsaka nadaljnja beseda 12 din. Vsa naročila ljudske pravice ima na te cene 50% popusta!

BLAGAJNČARICA, mlajša moč, želi zaposliti, najraje v Hranstniku in v Trbovljah. Naslov v podružnici LP v Trbovljah. 908 si

15 NEKVALIFICIRANIH DELAVCEV sprejme podjetje Gradbenik v Ribnici na Dol. Stanovanje za samce preskrbljeno. 1958 d

DELAVEC dobi zaposlitev v laboratoriju tovarne. Pogoj: da je zdrav. Naslov v oglašnem odd. LP. 1979 d

KAMION znamke Chevrolet, v nerabnem stanju. 1,5 tonski, napredaj. Naslov v oglašnem odd. LP. 1993 p

VAJENCI

VAJENKA za tesarsko obrt sprejem. Ponudbo pošlji v oglašni oddelku LP pod »Ljubljana«. 133 v

VAJENKA za tesarsko obrt sprejem. Pogoj: lastno stanovanje. Ponudbo v oglašni oddelku LP pod »Ljubljana«. 133 v

VAJENKA za vulkanizersko obrt sprejem. Podjetje je v Ljubljani. Vajenec mora imeti lastno stanovanje. Ponudbe v upravo LP pod »Ljubljana«. 133 v

VAJENKA za čevljarstvo sprejem. Ponudbo pošlji v oglašni oddelku LP pod »Ljubljana«. 133 v

VAJENKA za čevljarstvo sprejem. Ponudbo pošlji v oglašni oddelku LP pod »Ljubljana«. 133 v

SLUŽBO IŠČE

BOLNICAR LABORANT, vesten, starjša verzirana moč, želi dobiti službo v Kopru ali okolici. Ponudbo pošlji v oglašni oddelku LP pod »Ljubljana«. 51 K

SLUŽBO DOBI

VRATARJA-TELEFONISTA, ki še ima prakso v telefonski centrali, sprejme Tehniška fakulteta, oddelku za kemijo, Ljubljana. 1959 d

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA KOČEVJE

»SAURER« nosilnost 4 t, jakost motorja 60 KS, gorivo bencin. — 1,500.000 dinarjev

KUPIM

AVTOMOBIL, manjši, z malo porabo bencina, kupim. Plačal bi na obroke. Ponudbo pošlji v oglašni oddelku LP pod »Ljubljana«. 1444 k

RAZNO

ENOSOBNO STANOVANJE s pritlični, takoj vseljivo, ugodno prodajo. Interesenti brez stanovanja naj se zgledajo v Posredovalni pisarni, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 6. 1956

Insertenti izven Ljubljane! Male oglase lahko naročite v naših podružnicah: V MARIBORU, V CELJU, V HRASNIKU, V TRBOVLJAH, V ZAGORJU, V NOVOMESTU, V KRANJU, NA JESENICAH, V KOPRU, V PTUJU

ENOSOBNO STANOVANJE s pritlični, takoj vseljivo, ugodno prodajo. Interesenti brez stanovanja naj se zgledajo v Posredovalni pisarni, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 6. 1956

Scenarij:
Tihomir Stanojević
Režija:
Boško Vučinić
Tihomir Stanojević

Iz filma o življenju in delu JOSIPA BROZA-TITA

8

Dokumenti življenja

Kri narodov Jugoslavije je tekla še bolj, še bolestneje.

Odlikovanja, ki so jih za to dobivali okupatorjevi vojaki in domači izdajalci, so plačali goloroki možje, žene in otroci s svojimi življenji, s požganimi vasm.

Toda iz nešteti grobov in okrvavljenih jam, raztresenih po vsej deželi, je močnejše klila volja za boj in zmago.

»Iz ognja in pepela, iz krvi in solz se je porajala nova Jugoslavija!«

Iz prvih vrst borbe in rek partizanskih kolon so bedeli Tito in njegovi tovariši nad usodo ljudstva.

Prehodili so dolga pota z enega konca dežele na drugi in še močnejše vdihnili vase vse njeno življenje.

Polna žrtev in trpljenja je bila pot boja in revolucije. Znani in neznanjaki so padali in se kalili v neprestanih bitkah, v porazih in zmagah, v ofenzivah in protiofenzivah.

Ljudstvo in borci so nosili Tita v srcu in mislih. Z njegovim imenom na ustih jim je bilo vse laglje.

A Tito je bil povsod... z borci v borbi, trpljenju in lakoti, bil je med begunci iz ljudstva, v snežnih metežih, v neprehodnih krajih.

Legenda: Prva slika simbolično prikazuje sovražno ofenzivo proti partizanskim silam na osvobojenem ozemlju Srbije, Crne gore in drugih krajev. Bežec pred surovim maščevanjem sovražnika (druga slika) je ljudstvo iz vasi in mest, iz celih pokrajin iskalo zavetišče v gozdovih in gorah.

Sovražnik se je maščeval tisočim golorokih ljudi, meščanom in kmetom, nad njihovimi ognjišči, v zavetiščih beguncev in taboriščih smrti po vsej deželi. Krvave roke zločincev so prejemale za to bleščeča odlikovanja (četrta slika), niso pa zlomile volje ljudstva: rešitev je bila v borbi — in ljudska vojska pod Titovim vodstvom je bila čedalje močnejša in številnejša, z orožjem, iztrganim sovražnikom.

O teh dnevih je napisal tovariš Tito v svojem referatu ob praznovanju desetletnice ustanovitve Jugoslovanske ljudske armade leta 1951:

»Iz ognja in pepela, iz krvi in solz se je porajala nova Jugoslavija!«

Neštete so slike, neštete strani zgodovine osvobodilne vojne, napisane z ljudsko krvjo. Objavljene fotografije prikazujejo samo nekatere momente iz glavnih ofenziv, vsak dan pa je bil žilav boj, pohodi, lakota, trpljenje in radost, žalovanje za tistimi, ki so padli.

Kozara, Neretva Sutjeska... in nešteto drugih bojišč po vsej deželi bodo ostali večni spomeniki teh hudih vojnih dni. Z vsemi je povezano ime Tita in njegovih najbližjih sodelavcev. Njihovo življenje je bilo življenje njihovih borcev in njihovih narodov, enotno življenje pa je imelo tudi odločno enotno težnjo: zmagati in upostaviti novo in enotno skupnost enakopravnih narodov.

Zmeraj med svojimi borci je tovariš Tito tudi v V. ofenzivi komaj ostal živ. Dostikrat se spominja svojega psa Luksa: zvesti pes ga je zaščitil, ko je skočil nanj v trenutku, ko je nad njegovo glavo padla letalska bomba. Bomba je raztrgala psa, toda samo en njen kos je ranil tovariša Tita v roko. Na zadnji sliki vidimo tovariša Tita in tovariša Ivana Ribarja med V. ofenzivo.

